

Jó Pajtás

2018. III. 1.

72. évf., 6. szám

*A Kiss testvérek
Hertelendyfalváról:
Andrea és Laura*

Fotó: Ótos András

PÁLYAVÁLASZTÁS
Jó látni,
ha valaki szereti a hivatását

MESÉLGETŐ
A kékmadár

KÁRPÁT-MEDENCEI BARANGOLÓ
Kik a jászok?

ÜGYES KEZŰEKNEK
Nőnapig még elkészülhet

CÍMOLDALI KÉPÜNKHÖZ

Hertelendyfalvi gyöngyszemek

Nemrég alkalmunk nyílt Pancsovára, Dél-Bánát egyik nagy ipari központjába látogatni. A téli hidegben se híre, se hamva a messze földön elhíresült légszennyezettségnek, de az is lehet, hogy csak nem figyeltünk fel rá. Oly ritkán járunk arra, hogy GPRS segítségével jutottunk el a Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesületbe egy Magyar Szó-bemutakozás ürügyén. Természetesen ide is elvittük *Tigrislelek* című új kiadványunkat, amiből a helybeliek azonnal be is szereztek néhányat.

Pancsova külvárosának számít Hertelendyfalva (Vojlovica), noha néhány évtizede még önálló település volt, csaknem színmagyar lakossággal. Hertelendyfalva egyike annak a három dél-bánati, azaz al-dunai településnek, melyet Székelykeve és Sándoregyháza mellett a bukovinai székelyek több mint száz éves településeként tartunk számon. Az ősök 1883-ban érkeztek Bukovinából (a mai Románia), leszármazottaik nagyobbbrészt Székelykevéen maradtak meg, de Hertelendyfalván, Sán-

doregyházán is vannak, noha mind kevesebben az ízes beszédű székelyekből.

Hertelendyfalva mindenestre annyira közel van Pancsovához, hogy az odaválsóiak a városhoz is igen kötődnek. A pancsovai Petőfi Sándor művelődési egyesületben nem ritkán megfordulnak, így kíváncsiak voltak ránk is, az Újvidékről érkezőkre február derekán. Örömmel fedeztük fel a felnőtt közönség sorai-ban **Kiss Andreát** és húgát, **Laurát**, akik szavalattal és klarinétjátékkal köszöntöttek

bennünket. A hatodikos Andrea és a harmadikos Laura elvárászták a közönséget. Mindketten a hertelendyfalvi Testvériség-Egység iskolában tanulnak. Az idősebbik lány önálló magyar osztályban tanul, összesen hárman vannak az osztályában, a fiatalabbik viszont összevont magyar tagozatra jár, ahol elsőtől negyedikig foglalkoznak a gyerekekkel. A felsős tagozatokon a hetedikben van önálló magyar osztály (öten), az ötödikben és a nyolcadikban nincs, a diákokat pedig a Székelykevéen

tanító tanárok tanítják. Az alsós tagozatokon is csupán hat gyermek tanul magyar nyelven, ők egy osztályba járnak: közülük kettő elsős és kettő harmadikos, valamint egy-egy negyedikes és másodikos. Az iskolában vannak még magyar ajkú gyerekek, akik szerb tagozatokon tanulnak.

Andrea és Laura tiszta magyar kiejtésével valóban egyfajta gyöngyszemnek számít azon a vidéken. Nemcsak jól tanulnak, hanem Andrea ötödikes a pancsovai zene-dében, ahol édesapja, **Kiss Samu** is dolgozik. Laura sem tétlenkedik, ebben a tanévben megkezdte zenei tanulmányait, ő édesapja felügyelete mellett első éve tanul imádott hangszerén klarinétot.

Szülői mintára mindketten oszlopos tagjai a Tamási Áron Székely-Magyar Művelődési Egyesületnek, amelynek tagsága a bukovinai székelyek nyelv-járását, hagyományait, szokásait ápolja és őrzi. Az egyesület szervezette 1961 óta létezik, a neves székely író nevét pedig 1969 óta viseli. Jelenleg legtöb-ben néptáncolnak, énekelnek az egyesületben, és nagyon sokat köszönhetnek **Nyitrai Marian-nak**, aki Petőfi-ösztöndíjas-ként az al-dunai helységekben támogatja a magyar nyelv és kultúra ügyét, az egyesület éle-tébe is egészen új színt vitt be. Mintegy 15-20 gyermek ápolja a magyar népzene és néptánc változatos világát, több korosz-tályban. A Kiss szülők elmon-dása szerint nem is akárho-gyan. A gyerekek lelkesek, és ők képviselik gyakran már most is a neves falu magyarságát a kü-lönféle rendezvényeken.

Nagy Magdolna
Fotó: Ótos András

Lennert Móger Tímea*

Kezdetben

Végül azt terveztem
legyen tél
az ablakunkban
legyen új
a sárga hold
szemben a
templomban
benn
őz-barna csíkhalkal
(hagyd magad!)
csontozat
nélkül

Ügysincs

Az örök szavak megbomlanak
kellesz – nem kellesz...
ki férhet át a tű fokán?
Árnyékszínű sasok
elveszett színeibe burkolózó neszek?
Csak a csilingelő szeretők szigetén
hallani meg a létezését
– utazz el velem
mesés vidék a cél!

* A fiatal író, újságíró Lennert Móger Tímea Innensemerre szigetcseke című új kötetének két költeménye.

PÁLYÁZAT

Mátyás megválasztása

Ez az év Mátyás király éve lesz, királlyá választásának 560., és szü-lésének 575. évfordulója jegyében zajlik. A jubileum megün-nep-léséhez társulunk ezzel a pályázattal, reméljük, titeket is megmozgat, és sok szép munkával leptek meg bennünket. Mátyás királlyá választásának története valóságos legenda. A királyválasztás történetét – a saját értel-mezéseitekben – lerajzolhatjátok, de le is írhatjátok. Vagyis pályázatunk

nyitott a képzőművészeti munkák (bármilyen stílus) és az irodalmi alko-tások előtt (vers vagy próza) is.

A pályamunkákat **március 5-éig** várjuk címünk-re: Jó Pajtás, 21 000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., vagy jopajtas.szerk@magyarszo.rs – MÁTYÁS KIRÁLY-PÁLYÁZAT). Kérjük, adataitokat is tüntessétek fel: név, osztály, helység, cím. Az eredményt március 15-ei számunkban tesszük közzé.

PÁLYAVÁLASZTÁS

Jó látni, hogy valaki szereti a hivatását

Senki sem mondhatja, hogy könnyű a nyolcadikosok dolga: pályát kell választaniuk. Elvárják tőlük, hogy kitűnő bizonyítványuk legyen, mert így van esélyük, hogy fölvegyék őket a kívánt szakra. S addig mennyi izgalom?! Megvalósul-e a kitűzött cél?

Az iskolában is nagy az izgalom, készülnek a főlvételeire, a kísérettségire.

A péterrévei Samu Mihály iskolában is már szinte mindenki eldöntötte, milyen pályát választ. Így a beszélgetőtársaim is, **Ferencz Boglárka** és **Polyák Szollár Anna** magyartanárnők tanítványai: **Pozsár Leó**, **Fekete Emese**, **Cseri Zsófia**, **Urbán Levente**, **Topolcsányi Andor** és **Lengyel Levente**.

Péterévéen sokan földműveléssel foglalkoznak, nem is csoda, ha Leó is Topolyára, vagy Magyarkanizsára iratkozik majd a mezőgazdasági középiskolába.

– Nagyon szeretem a természetet – mondja Leó – , jó a levegő, lehet látni futkározó nyulakat, őzeket. Szeretem a traktort is hajtani, majd segítek édesapámnak, ő az egyiket, én a másikat hajtom, így hamarabb elkészülünk a szántással vagy a többi munkával.

Emese az óbecsei gimnáziumba iratkozik, mert a legszebb hivatást választotta.

– A gimnázium után az újvidéki Magyar Tanszékre iratkozom, mert magyartanár szeretnék lenni. Eddig már sok pályázaton, itthon és Magyarországon is kaptam díjat a fogalmazással, s lehet, hogy író vagy újságíró leszek. De tudom, ahhoz, hogy valaki jó író legyen, sokat kell tanulnia, olvasnia. Azt terveztem, hogy ifjúsági regényt írok majd.

Zsófi is már régen eldöntötte, hogy jogász lesz.

– Szabadkára, a Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnáziumba iratkozom, ugyanis nagyon szeretem a nyelveket. Ott lehetőségem nyílik, hogy jogot is tanuljak. Utána Szegedre megyek a jogi pályára. Nagyon tetszik ez a hivatás, filmekben sokszor láttam már. Van egy ismerősünk, aki szintén jogász, s szereti a hivatását. Jó látni, hogy valaki szereti azt, amit csinál.

Levente is mezőgazdasági középiskolába iratkozik, és mezőgazdasági gépek szerelésével foglalkozik majd.

– Otthon sokat szoktam segíteni apámnak, s az a célom, hogy Topolyán, ahol a Prosperitati Alapítvány segítségével az iskola beszerzett digitális vezérlésű traktorokat, én is megtanuljam az ilyen traktorok javítását, kezelését. Itt, Péterévéen már van ilyen traktor, s ezeknek a javítását is vállalnám. Meg modern műhelyt is tervezünk építeni a Prosperitati Alapítvány segítségével.

Andor Adára készülődik, a Műszaki Középiskolába.

– Az MSC-be iratkozom, marós szakra. Földműveléssel szeretnék otthon foglalkozni, mint a szüleim, de nem árt tudni valamit megjavítani,

A legtöbbben már döntöttek

ha kell. Kell a középiskolai végzettség ahhoz is, ha egyszer majd én is meg akarom pályázni a Prosperitati Alapítvány pályázatát, és én is nyerni szeretnék, mint a szüleim. Ők is permetezőztettek az alapítvány segítségével. Engem is érdekel a komputerizált traktorok vezérlése, s meg szeretném tanulni. Nagyon szeretem a traktort, jobban, mint az iskolát. Én itt képzelem el az életemet, nem vágyom külföldre. Majd én is, ha nagy leszek, veszek az Alapítvány által házat, felszerelést, traktort, mint a testvérem, amikor megnősült.

Rolland is Adára megy a műszaki középiskolába, mert programozó szeretne lenni.

– Azért megyek Adára, mert ott magyarul tanulhatok. Érdekel engem is a komputer ve-

zérlésű traktor, s arra írnék programokat. Ha befejezem az iskolát, Magyarországra mennék dolgozni az ismerőseinkhez.

Tény az, hogy legjobban, ha mindenki tehetségéhez mérten választ pályát. Mert nem az a lényeg, hogy ki mit tanul, hanem az, hogy szeresse a hivatását. Mert nincs annál szebb és jobb, mint amikor azt teszed egész életedben, amit szeretsz. „Az élet egyikünk számára sem könnyű, de nincs semmi baj, ha az embernek van kitartása, s főleg önbizalma. Hinnünk kell, hogy tehetségesek vagyunk valamiben, s hogy ezt a valamit bármi áron el kell érünk.” (Marie Curie francia Nobel-díjas tudós)

Koncz Erzsébet

Mit ajánl az iskolapszichológus?

Acsai Mária, a péterrévei Samu Mihály iskola pszichológusa:

– A gimnáziumot annak ajánlom, aki jól és könnyen tanul, s aki tovább szeretne tanulni valamelyik egyetemen. A szakközépiskolát is ajánlom, mert itt a tanulók szakmát tanulhatnak, könnyebben találhatnak munkát, ha egyelőre nem is tanulnak tovább. A tehetséges tanulóknak ajánlom a tehetséggondozó gimnáziumot, művészeti középiskolát. A legfontosabb dolog, hogy tisztában legyünk önmagunkkal, értékeinkkel, vágyainkkal, céljainkkal.

Az újvidéki Petőfi Sándor iskola különleges hírei

A tanév felén túl rendkívüli hírcsokrot kaptunk az újvidéki Petőfi Sándor iskolából. Köszönjük a közreműködést **Rokvić Erzsébet** magyar-tanárnak, aki összegyűjtötte és eljuttatta szerkesztőségünkbe az elmúlt hónapok jelentős eseményeiről szóló beszámolókat. Lássuk, milyen fontos dolgok történtek Újvidék egyik legjelentősebb általános iskolájában!

Rendhagyó földrajzóra

A VII.9 osztály tanulójának nagy élményben volt részük. **Kok Szintia**, **Vorkapić Anja** és **Gyűlvézi Réka** Indiáról, a különleges, távoli országról készítettek beszámolót. A legfontosabb tudnivalók mellett az országgal kapcsolatos érdekességekről is beszámoltak társaiknak. A hangulatot fokozta, hogy a lányok indiai viselethez hasonlóan öltözve ismertették kutatásaik eredményét.

Változatos biológia

Az V., és a VI. tanulói október végén ellátogatták az Újvidéki Ősz rendezvényre, ahol megtekintették a növénykiállítást, megismerkedtek a hűsevő növényekkel. Részt vettek a **Botanika évszadokon** át elnevezésű műhelymunkában, megtudták, hogy mi is a botanika, kik a leghíresebb botanikusok, megpróbálkoztak a növényhatározással és elbeszélgettek arról is, hogy mire tudja az ember felhasználni a növényeket.

Gyűlvézi Karolina, **Kónya Laura**, **Kónya Lea** és **Siflis Viktor** biológia tanárnőjükkel körbejárták a Futaki úti parkot a természetismereti versenyre készülve. Jobban megismerték a park növény- és állatvilágát, őszi leveleket gyűjtöttek, melyekből végül színsorozatot készítettek.

Decemberben vendégünk volt **Gordana Grbić arachnológus**. Érdekes előadást tartott a hatodikosoknak a pókokról, mely után a tanulók játékos módon megismerkedtek a pókok felépítésével is.

A zajos nyomdában

Az elsősök az idén kezdték vásárolni és egyedül olvasni a Mézeskalácsot. Így örömmel látogattak el a Magyar Szó nyomdájába és a Mézeskalács szerkesztőségébe.

Miután megnézték a szerkesztőséget, a nyomdát is felkeresték: hatalmas gépek, zaj, rengeteg papír és nyomtatott újság volt ott. A tördelés, vágás, nyomtatás mind géppel történik. Rendkívül érdekes látvány volt. És persze ajándékot is kaptunk: füzetet, ceruzát, újságokat az uzsonna mellé.

Kirándultunk!

Az elsősök minden tanév elején kirándulnak valahova. Szeptember végén **Kelebiára**, a **Lovastanyára** látogattak el tanító nénijükkel, **Báлиз Magdolnával**. Kétórányi buszozás után értek útjuk végállomására. Egy városon kívüli, tágas, rendezett, hatalmas területen fekvő lovastanya várta őket. Körbejárták a birtokot: megnézték a lovardát, az istállókat, az egyszerű és parádés fiákerok bemutatóját, a lószerszámokat, majd a tanyán élő háziállatokkal ismerkedtek. Kikocsikáztak a környékre.

A tanya éttermében elfogyasztott ebéd után jót játszottak a játszótéren.

Toleranciáról az osztályfőnöki órán

A hetedikesek osztályfőnöki órákon toleranciáról szóló műhelymunkákban vettek részt **Butterer Kiss Márta** tanárnő, osztályfőnök vezetésével. Az első félévben a **Legjobb barát** pályázat eredményeként a VII.9 osztály legjobb barátja oklevelet **Bogdán Árpád** érdemelte ki.

Rajzaink az akadémián!

A Művészeti Akadémia negyedéves hallgatói rajzórát tartották **Butterer Kiss Márta** tanárnő segítségével az ötödik, hatodik és nyolcadik osztályosoknak. Az órák hangulatosak voltak, sikerült jól együttműködni a fiatal művészekkel. Az órákon készült munkákat a Művészeti Akadémia képzőművészeti karán bemutatják egy alkalmi kiállítás keretében.

PÁLYA ÉS VÁLASZTÁS

Hogyan segíteni a nyolcadikosoknak?

Szabadkai tapasztalatok

A pályaválasztási orientációról a szabadkai Majsai Úti Általános Iskola igazgatóját, **Bognár Beátát** kérdeztük.

– Iskolánk pályaorientációs csapata részt vett egy képzésen, ahol a tagok azzal kapcsolatban szereztek ismereteket, hogyan készítsék fel a tanulókat a pályaválasztásra. Azt látjuk, hogy mivel az általános iskolásoknak nincs könnyű dolguk, nem lehet elég korán kezdeni a felkészülést – mondta. – A gyerekeket a döntésben sok tényező befolyásolja. Az iskolai felkészítő programunkban műhelymunkákat tartunk az osztályfőnöki órákon, ahol a szakszolgálat foglalkozik a tanulókkal. A programhoz hozzátartozik a középiskolák bemutatása a diákjainknak, valamint a nyílt napok látogatása is. Fontos a választásban az, hogy a diák ismerje önmagát és a képességeit, valamint hogy ismerje és érdekelje a foglalkozás, amit választani szeretne. A szülőknek is nagy hatása van a gyerekekre, fontos, hogy ők is beszélgessenek velük otthon, és hogy sok alternatívát biztosítsanak a gyerekeknek. Ami még nagyon fontos, hogy a szülő reálisan tekintsen a gyermek képességeire, és olyan középiskolát javasoljon a gyermeknek, amiben a gyerek jó, és ami a gyereket érdekli.

Egyébként Szabadkán a fiúk körében nagy népszerűségnek örvend a szabadkai Ivan Sarić Műszaki Középiskola. Népszerűek még a szabadkai Bosa Miličević Közgazdasági Középiskola közgazdász, pincér, szakács és cukrász szakjai is. A gimnáziumok azok körében népszerűek, akik már most tudják, hogy folytatni szeretnék a tanulmányaikat, de nem kristályosodott még ki bennük, hogy mi érdekli őket. A gimnáziumban így még 4 évet nyernek, az alatt kideríthetik, hogy mi érdekli őket. Népszerű még az egészségügyi nővér és az építészeti szak is.

Török Róbert, az iskola pszichológusa a pályaválasztási felkészítő programról elmondta:

– A felkészítő program több, 25–30 műhelymunkát irányoz elő, és a szakszolgálat dönti el, hogy melyik részt mennyire dolgozza fel. A pályaválasztási felkészítő program öt területet dolgoz fel. Az első az önismeret, ahol a tanulók megismerhetik a saját érdeklődési körüket. Ezt követi a foglalkozások területe, itt megismerik, hogy milyen foglalkozások, szakmák vannak. A harmadik terület a továbbtanulási lehetőségek területe, ahol megismerik azt, hogy milyen iskolák állnak a rendelkezésükre. Negyedik a valós találkozás területe, itt a szakmák képviselőivel kommunikálhatnak, valamint a középiskolák bemutatása és látogatása is ide kapcsolódik. Az ötödik terület maga a döntéshozatal, ahol figyelembe kell venni a gyermek érdeklődését, képességét, az iskola, szakma elérhetőségét, és az elhelyezkedési, valamint megélhetési lehetőségeket. Ezt sugalljuk a diákoknak, ezeknek az elveknek az alapján kellene meghozniuk a döntést. A program mellett a diákok a második félévben kitöltenek egy pályaválasztási tesztet is, ami egy pszichológiai teszt. 168 foglalkozás leírását tartalmazza párokba szedve, az eredményt egy számítógépes program dolgozza fel, és a gyerekek szöveges formában, valamint táblázatban és grafikonon is kézhez kapják azt, hogy melyik szakma illik hozzájuk. Ez érdekli talán a legjobban a diákokat.

Előfordul, hogy a diák elképzelése túl ambiciózus, ekkor a szakszolgálat próbál rámutatni arra, hogy talán más szakot kellene választani. Előfordul az is, hogy a diákok hibás döntést hoznak, ilyenkor a legjellemzőbb hibák azok, amikor a diákok csak azt veszik figyelembe, hogy az iskola közel legyen, esetleg hogy a barátaik is oda járnak, vagy hogy mennyire népszerű

maga az iskola. Az is hibás döntéshez vezethet, ha csak a szülő vesz részt a döntésben, vagy ha a diák meghoz egy döntést, és nem vesz más iskolákat figyelembe, nem biztosít alternatívákat – mondta a pszichológus.

Még egy nehézséggel kell szembenéznük a pályaválasztó diákoknak. Olyan szakmákra kell ugyanis felkészülniük, amelyek lehet, hogy még nem is léteznek. Ezért fontos lenne a hangsúlyt az általános képességek fejlesztésére helyezni, nem pedig a szakirányultságra. Különböző területeken kellene a diákoknak általános képességeket szerezniük, gyakorolni az élethosszig tartó tanulást, a problémamegoldó képességeket, az információ kezelését, valamint a csapatmunkában való részvételt.

A pályaválasztásról, és arról, hogy hogyan döntenek, két nyolcadikost is megkérdeztünk. **Weiss Asztrid** és **Toldi Ádám** a szabadkai Majsai Úti Általános Iskola 8. d osztályának tanulói, és mindketten Szabadkán folytatják majd a tanulmányaikat.

W.A.: A döntésemet a tanulási képességeim és a nyelvtudásom határozta meg, ugyanis én a szabadkai Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnáziumba szeretnék jelentkezni. Mindig volt egy elképzelésem, hogy oda szeretnék járni, mivel a testvérem is oda járt, és tőle jó tapasztalatokról hallottam.

T.Á.: Én szintén gimnáziumba szeretnék jelentkezni, azt még nem tudom, hogy a szabadkai Svetožar Marković Gimnáziumba, vagy a Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnáziumba. Nálam a döntésben az játszik szerepet, hogy mindenképp szeretnék továbbtanulni egyetemen vagy főiskolán, amihez a gimnázium jó alapot adhat.

Seregély Orsolya

Bátaszék vár!

Lezajlott a neves matematikaverseny második (területi) fordulója

Az Újvidéki Módszertani Központ szervezésében február derekán megtartották a XIX. Bátaszéki matematikaverseny második (területi) fordulóját. Az esemény színhelye az újvidéki Petőfi Sándor Általános Iskola volt, ahol 22 versenyző, azaz 3–8. osztályos diák versenyzett.

A továbbjutók névsora: **Fekets Csaba** 5. osztályos tanuló, Október 18. Ált. Iskola, Zentagunaras, felkészítő tanár: **Vatai Éva**; **Kalmár Krisztina**, 6. osztályos tanuló, Kókai Imre Ált. Iskola, felkészítő tanár: **Erős Ágnes**; **Kőműves Emese**, 7. osztályos tanuló, Miroslav Antić Ált. Iskola, felkészítő tanár: **Vörös Flóra**; **Gál József**, 8. osztályos tanuló, Ady Endre Kísérleti Ált. Iskola, Kishegyes, felkészítő tanár: **Magyar Tibor**.

A verseny továbbjutói részt vehetnek majd a bátaszéki döntőn, amelyet március 9-én tartanak meg.

A továbbjutók felkészítő tanáraikkal

Foto: Horvát Anikó

Egy jól sikerült farsangi buli

Február 13-án tartotta iskolánk a farsangi bulit. A felső tagozatosok a hajdújárás művelődési otthonban üzték a telet, az alsósok pedig a királyhalmi iskolában. Először hangos zajongással próbáltuk elűzni a telet, majd elégettük a kiszebábot.

Mindenkinek kötelező volt beöltözni, mi, a királyhalmi 7. osztály, kalózbriád voltunk, ami abból állt, hogy a fiúk csontváznak és kalóznak, a lányok pedig Hawaii-ról rabolt tündéreknek öltöztek. Én mellett, hogy vezettem a műsort, a kalózkapitány szerepét is magamra öltöttem, és bemutattam a csapatomat.

A jelmezek felvonulása után jól kitáncoltuk magunkat, és a zsűri is meghozta a döntést.

Az osztályom első helyezést ért el, ezért megérte beöltöznünk és fölvonulnunk! Nyereményünk egy billentyűzet lett, de Szabó Máté műsorvezető társammal még feleletmentesítőt is kaptunk.

Nagygyörgy Zsóka, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Királyhalom

Anyanyelvünk

A muzslyai Szervó Mihály Általános Iskolában február 21-én megemlékeztek az anyanyelv világnapjáról. Mivel az iskolában szerb és magyar nyelven folyik az oktatás, ennek szellemében kétnyelvű műsort állítottak össze a diákok a tanáraik, tanítóik segítségével. Rámutattak az anyanyelv fontosságára, szép idézeteket, verseket is felelevenítettek.

KKO

A műsor végén kétnyelvű könyveket kaptak ajándékba a gyerekek

Freskót találtak az adai általános iskola épületében

Nem akármilyen hír röppent fel a múlt héten az adai Cseh Károly iskolából, ahol a felújítási munkálatok során több mint 100 éves falfestményre bukkantak. Az intézmény épülete korábban zárdaként működött. A freskót az iskola második emeletén lévő tanteremben fedezték fel, amely az 1900-as években kápolnaként működött – adta hírül a vajdasági magyar média.

A terem mennyezetén látható freskót valószínűleg 1902 körül festették. Jézus alakja még kivehető a megfakult falfestményen. A szakrális témájú alkotás a szakemberek szerint családdal kapcsolatos alakokat jelenített meg. Varga Pertić Márta tervező elmondta, hogy tudtak ezeknek a szakrális alkotásoknak a létezéséről, ezért óvatosan láttak munkához.

Kiderült, hogy nem csak a mennyezeten található festmény érdemel figyelmet. A folyosót korábban levél- és virágminták díszítették. Az iskola felújításával ezeket a motívumokat is szeretnék helyreállítani – nyilatkozta Maksó Éva iskolaigazgató. A freskó restaurálása szakértői munkát igényel.

A felújítási munkálatok várhatóan a nyár elejére fejeződnek be az iskolában. Az a terem azonban, ahol rátaláltak a több mint 100 éves freskóra, zárva marad. Az iskola vezetősége reméli, hogy sikerül anyagi forrást találni a falfestmény restaurálására, hiszen elmondásuk szerint rendkívül fontos és történelmi jelentőségű a lelet.

Szavaltunk!

A szabadkai Đuro Salaj Á.I. alsósai megtartották az iskolai szavalóversenyt. A községi versenyen Góli Zsuzsanna 3. c osztályos tanuló fogja iskolánkat képviselni. Sok sikert kívánunk neki!

Stojiljkovic Andrej,
4. osztály, Đuro Salaj iskola,
Szabadka

Szerelmesnek lenni

Szerelmesnek lenni...
Vajon milyen is az?
Vajon rátalál mindenki,
A szerelem angyla?

Én már voltam szerelmes, először az oviban!
Nagyon furcsa érzés,
Mintha száz pillangó repkedne
a hasadban tüstént.

Ha meglátod őt, csak dideregsz és dadogsz.
És ha valaki kérdez:
Mi bajod van neked?
Nem mondasz semmit, csak bámulsz a semmibe.

Ha meg odajön hozzád,
Arról ne is beszéljünk.
A szíved ott van balról, mégis a torkodban érzed,
pedig ez nem más, mint a szimpla félelem.

Még ha furcsa érzés is, mégis gyönyörű.
Ezt te magad is tudod!
Olyan, mintha az első napsugár bújna ki
A kék égbolton

Ám oly gyorsan elillan,
mint amikor kilépsz
az óvoda nagykapuján,
és átléped az iskola küszöbét.

Nagyidei Márk, 6. osztály, Csáki Lajos iskola, Topolya

Levélírás – fogalmazás

Szia Anna!

Szeretném neked leírni, hogyan múlt el a téli szünidő.

Izgatottan készültem a családommal a téli ünnepre. Díszítettem a karácsonyfát, kalácsokat sütöttünk. Karácsonyra sok ajándékot kaptam, aminek nagyon örültem. Ezután alig vártam az újévet. Boldog voltam, mert éjfélig fent lehettem. Jó zenét hallgattam és türelmetlenül vártam a tűzijátékot. Gyönyörű volt. Másnap sokat pihentem. Az ünnepek után anyukámmal a korcsolyapályára mentem. Nincs saját korcsolyám, de ott kibérelhettem. Hihetetlen élmény volt siklani a tükörsima jégen, zene mellett. Nagyon vigyáztam, nehogy valakibe beleütközsek. Még kezdő vagyok és bizonytalanul korcsolyázok. Jobbnak láttam a pálya szélén próbálkozni. A szünidőben sokat pihentem, játszottam, de olvastam is eleget.

Így telt el a téli szünidőm. Neked hogy múlt el? Történt-e valami érdekes? Izgatottan várom a válaszod. Szeretettel üdvözlő Viki

2018. 01. 25., Nagybecskerek

Mihályfi Viktória, 4. osztály, Sonja Marinković iskola, Nagybecskerek

Az elektronika világában (Riportírás)

A riportot Földi Józseffel, a nagybátyámmal készítettem. A nagybátyám riasztóberendezések és más elektronikai szerkezetek készítésével foglalkozik.

- Mikor kezdte el érdeklődni a műszaki és elektronikai dolgok iránt?
- Már egész kiskoromban, amikor egy kiskutya elharapta a távirányítós autóm zsinórját, és azt próbáltam összekötni. Végül persze apukám mutatta meg.
- Mi volt az első szerkezet, amit csináltál?
- Egy motoros smirglizőgép, amit egy régi hajszárítóból csináltam még általános iskolás koromban.
- Tudtad-e később használni?
- Igen, sokszor használtam.
- Mi a kedvenc szerkezeted, amit készítettél?
- A csónakom kormányrendszere, de az automatikus vécéöblítő rendszer is a kedvencem.
- A templomórakkal mikor kezdte foglalkozni és miért?
- Körülbelül 15 éve, mert a nagybátyám is azzal foglalkozik. Ő csinálja a mechanikus részét, én pedig az elektronikust.

– Tudom, hogy az újvidéki Mária neve templomban te javítod és állítod be az órát. Milyen érzés olyan magasan dolgozni?

– Fantasztikus, egész Újvidéket látom a város központjából.

– A munkából kifolyólag sokat utazol, mindig más helyen dolgozol, mennyire fárasztó ez?

– Néha fárasztó, de szeretem a munkám, és nem esik nehezemre.

– Köszönöm, Bátyó a beszélgetést.

Bogdán Árpád, 7. osztály, Petőfi Sándor iskola, Újvidék

Hétvége a családommal

Mivel nagyon szeretek fürödni, egyik nap megemlésttem apukámnak, hogy miért ne utaznánk el Magyarországra.

Egy szép szombat reggel korán indultunk el Mórahalomra, a Szent Erzsébet gyógyfürdőbe. A határon nem vártunk sokat, és elég gyorsan célba értünk. Két órát utaztunk autóval, majd leparkoltunk a fürdő előtt. Az öltözőben átöltöztünk, azután pedig úszkáltunk az úszómedencében és vártuk, hogy kinyíljon az élményfürdő. Felmentünk az emeletre és lefoglaltunk egy nyugágyat, majd siettünk a medencébe, hogy végre fürödhessünk. Voltak úszómedencék, kinti medencék, jakuzzik, szaunák és még óriás csúszdák is. A szüleim általában jakuzziztak, úsztak és szaunáztak. Én is csináltam sok mindent, de leggyakrabban csúszdáztam. Szaunáztam apukámmal, de én nem szeretek jakuzzizni. Mivel kint hideg volt, kimentünk a kinti medencébe, ahol szintén voltak jakuzzik és a víz is kellemes volt. Anyukám sokat tartózkodott termál fürdőben, ahol nagyon meleg a víz. Majd összepakoltunk és mentünk az öltözőbe. Lassan felöltöztünk és elhagytuk a fürdőt.

Estefelé szerencsésen megérkeztünk. Ez volt számomra az egyik kedvenc hétvégém a családommal.

Mészáros Viktor, 6. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

Álmaim, terveim, fogadalmaim

A 2017. év számomra sikeres és élménydús volt. Remélem, hogy 2018 is legalább ilyen jó lesz.

Nagyon szeretném, ha ez az év legalább olyan jó lenne, mint a tavalyi. Jó lenne, ha születnének kiscicák, mert tavaly nem voltak. Igaz, így is hat macskánk van, de jóból sosem elég.

Meg akarok tanulni focizni legalább úgy, ahogy a fiúk az osztályból, mert én tényleg szeretnék játszani, de ők azt mondják, nem tudok. Ez igaz, de hogy tanuljak meg, ha nem engednek?

Nagyon utálok futni, mert nincs kondim, és hamar kifulladás, ezért azt tervezem, hogy most már rendszeresen járok kocogni. Először csak kis távokat, aztán emelem, és a végén hosszú pályákat is le tudok majd futni. Görizni is többet szeretnék. Szeretem is, meg a combot és a lábat is erősíti.

A sok sport mellett persze ott a tanulás is. 2018-ban jól szeretnék tanulni, és versenyekre menni. Jó lenne többet olvasni!

Megfogadom, hogy több időt töltök majd kint, és hogy nem leszek szófogadatlán.

Remélem, jövőre lesznek kiscicák, és terveim véghez tudom majd vinni. A fogadalmat is megpróbálom betartani, bár a második részét elég nehéz lesz.

Virág Borbála, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Kedvenc játékom

Csorba Sára, 4. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

„Megtanulom, megőrzöm, tanítom, továbbadom”*

A tanulás, a megőrzés, a tanítás és a továbbadás mind az életünk része. Még ha nem is vesszük észre, ezeken mindannyian keresztülmegyünk. Egyik-másik talán nehéz, de ez az élet rendje. Hiszen ha nem lennének akadályok, nem lenne miért küzdenünk.

Először ejtsünk szót a tanulásról. Tanulunk, hogy okosabbak legyünk, megfeleljünk az elvárásoknak, és hogy csak egyszerűen tudjunk. Ha nem tanulnánk, az életünk során bárki félrevezethetne minket. Akár fizeteskör, akár a munkánkban. Nézzhetjük bármelyik tantárgyat, akár a magyar nyelvet is. Ha nem gyakoroljuk, nem fogjuk tudni, ha nem fogjuk tudni, nem tudjuk használni, ha pedig nem tudjuk használni, akkor nem is vagyunk magyar emberek. A tanulás eleinte nehéz lehet, de ha teljes szívünkkel szeretnénk, nincs lehetetlen. Ott van a családuknak, és bármikor a segítségünkre lehet, vagy a barátaink. Én is sokszor kérek segítséget a barátaimtól egyes tantárgyakból. Mert segítséget kérni nem szégyen. Talán nagyobb dolog, mint eltitkolni azt, hogy nem tudunk. Már az óvodában is fontos, hogy magyar nyelven beszéljünk, hogy magyarul próbáljuk megértetni magunkat. Hiszen ez csak a javunkra lesz a későbbiekben. Amikor alsó tagozaton tanultam, néptáncolni kezdtem. Rengetegszer fellépünk egy évben, és élvezem minden pillanatát. Számomra nemcsak a szép ruhák és a barátok miatt fontos a néptánc, hanem mert fontosnak tartom, hogy ismerjem a régi szokásokat, hagyományokat, énekeket és táncokat. Ez az egyik legszebb ága a hagyományainknak, és ha nem lennének a hagyományápoló csoportok és egyéb néphagyománnyal foglalkozó közösségek, talán eltűnnének a világból a népszokások. És utódaink sohasem tudnák meg, mi is a néptánc. Egy kalocsai mintáról mindenkinek a néptánc és a néphagyományok jutnak az eszébe.

Ezután jön a megőrzés. Mindazt, amit megtanultunk, meg kell őriznünk. Felmerül a kérdés, minek? Úgyis tudjuk. De sokszor amit tudunk, elfeledhetjük. Ezzel a dologgal sokszor szembesültem, amikor a tanárok kérdeztek tőlem valamit, amelyet az előző években tanultunk, akár matematikából vagy nyelvekből. Ezért kell magyar környezetben élnünk, és használnunk a nyelvet. Hiszen ha nem használjuk, feleslegessé válik. Fejlesztelnünk kell magunkat. Új környezet, új könyvek, új szavak és új barátok. De ezt nem úgy értem, hogy a meglévő barátainkat hanyagoljuk, hanem úgy, hogy ismerjünk meg új embereket, akiktől akár új dolgokat is tanulhatunk. Talán másoknak nem, de nekünk, akik itt élünk Vajdaságban, nagyon fontos, hogy élénkelhetjük a nemzeti himnuszunkat, hogy a templomban a szertartást magyarul hallgathatjuk, és hogy csak egyszerűen beszélhetünk az anyanyelvünkön. Nem tudja elképzelni az a személy, aki nem a határon túl, hanem az anyaországban él, hogy milyen lehet, ha a mindennapi életben harcolnia kell a magyar nyelv használatáért. Ami egy anyaországi embernek teljesen természetes, hogy a boltban magyar nyelven kérheti a kenyeret, az egy határon túl élőknek már kevésbé egyértelmű. Persze, van néhány üzlet, ahol magyarul is beszélnek, de többnyire szerb nyelven kell elmagyaráznunk itt, Vajdaságban, hogy mit is szeretnénk vásárolni, ami nem mindig könnyű. Sokan azt válaszolnák, hogy egyszerű lehet számunkra az állam nyelvén nyilatkozni, mivel multikulturális környezetben élünk. De sajnos nem mindig ilyen egyszerű a dolog. Ahol én élek, Zentán, többségben vannak a magyar nemzetiségűek, ezért nem hallok gyakran a szerb nyelvet. A családban, az iskolában, baráti társaságban magyar nyelven tartjuk egymással a kapcsolatot, de az üzletekben, a postán, a bankokban csak néhány ember tud magyarul. Mi még örülhetünk annak, hogy a zentai színházban magyar nyelven is tartanak előadást. Sajnos, vannak olyan szórvány helyek, ahol anyanyelvünkön nem hallgathatnak színdarabokat a színházkedvelők, sem szertartást a templomban. Mégis, Vajdaságban a sokféle nyelv között tündököl a magyar nyelv. Fokozatosan jobban és jobban kell rá ügyelnünk, hogy megtarthas-

suk a szépségét, tisztaságát, a nyelvhelyességet, mert más nyelvi hatás is éri a nyelvünket. Néhány idegen nyelvet tanulunk az iskolában, de nekem mindig is a magyar nyelv volt és lesz a legfontosabb. Sohasem fogom elfeledni, mert én is mindig számíthattam rá.

Számíthasson hát ő is rám! Néhány alkalommal jártam Magyarországon, és ott tölthettem pár napot. Sőt, idén júniusban ellátogattunk hatan az osztályomból Szigetszentmiklósról, a nemzeti összetartozás napja alkalmából szervezett ünnepi műsorra, ahol iskolánk fiataljai is bemutatkozhattak. A Kárpát-medence több szegletéből érkeztek magyar fiatalok. Nagyon jól éreztük magunkat, az irodalmi összeállításban az egyetemes magyar irodalom gyöngyszemei közül mutattunk be néhány alkotást fuvalajáték kíséretében. Akkor szembesültem azzal, hogy Magyarországon mindenki megért engem, s nagyon irigyeltem az ott élő fiatalokat. De mégis, akárhányszor látogattam el külföldre, mindig jól esett hazajönni. És amikor belegondoltam az otthoni világba, rájöttem, hogy ehhez a környezethez vagyok hozzászokva, és ez számomra a természetes. Sokszor a külföldi emberek azt gondolják, nekünk ugyanolyan az életünk, mint nekik. Sajnos nem.

Mi, magyarok, itt Vajdaságban összefogunk a nemzetmegtartó erő érdekében, mert ki tudja, mi lenne, ha ezt nem tennék meg. És mi van a tanítással? Ha majd felnövünk, a gyermekeinket meg kell tanítanunk magyarul igényesen beszélni. A gyerek olyan nyelven kezd beszélni, amilyen nyelvet hall. Tanítsuk meg magyarul, bármelyik pontján élünk is a világnak. Hiszen anyanyelvünk a magyar, amely egy csodás nyelv. Tudja meg a gyermek, mit jelent a szeretet és a család, a védelmezés és a magyarság. Talán majd nehéz lehet számomra a tanítás, de tudom, a családom és a szüleim mindig mellettem fognak állni, és majd nyugodtan kérhetek tőlük segítséget. Visszagondolva a kiskoromra, eszembe jut, hogy mennyi mindent köszönhetek a szüleimnek és a nagyszüleimnek. Ők tanítottak meg beszélni és írni is. Ők voltak azok, akikre mindig számíthattam, és még most is számíthatok rájuk. Ha rájuk nézek, büszkeség tölti el a szívemet, és gondolom, ez fordítva is így van. Az embert az életben sokszor tanítják. Az óvodában, az iskolában, az egyetemen, de a hétköznapiakban is. Én a mindennapjaimban sok mindenre rájövök, azzal, hogy valaki segít nekem, köszön vagy csak egyszerűen rám mosolyog. Ezek az esetek lehetnek jók, és rosszak is. Ha rosszak, akkor rájövök arra, hogy az emberek mennyire kedvetlenek és mogorvák tudnak lenni. De ha éppen valaki felsegített, mert elestem, akkor rájövök, hogy vannak még kedves és értelmes emberek a Földön. Az ember mindenből tud tanulni, akár a saját sikereiből vagy éppen a szerencsétlenségeiből. Mindig rájövünk a dolgok lényegére, és át tudjuk látni azokat. De hogy ezeket megláthassuk, figyelmesnek kell lennünk az életünkben, és oda kell figyelnünk mindenre.

Az utolsó a továbbadás. Erről nem sok az ismeret, mert még nem vagyok ebben a korban. De ha majd lesz gyereke, megpróbálok minél jobban odafigyelni rá. Hogy megértsen mindent. Mindennél jobban fogom szeretni. Ott leszek neki, ha problémája lesz, és megpróbálok minél gyorsabban megoldást találni a számára. Ez talán nehéz lesz, de mégis meg fogom tudni csinálni, mivel az egyik legfontosabb teremtményért kell tennem. A gyermekeimért. Az én gyermekeimért. Remélem, lesznek neki nagy és érdekes álmai. Nekem is volt egy, mikor óvodás voltam. Ezt sokan nem találnák ki rólam. Repülni akartam, de mindennél jobban. Semmi határ és akadály nélkül. Nem repülőben ülve vagy hőlégballonnal, hanem csak én és a levegő. Mint egy tündér. Remélem, a gyerekeim meg tudja majd valósítani az álmait. Majd felkészítem őt, hogy ne érék hatalmas meglepetések. Várjunk csak! Ez lehetetlen. Hiszen nem fogom tudni, hogy alakul az élete. Engem is értek meglepetések, pedig még nem is vagyok felnőtt. Adni és kapni szerintem egy csodálatos dolog. Hiszen nagyjából a tanítás és a tanulás pontosan ezt jelenti. Ilyenkor arra gondolhatunk, hogy amikor tanulunk, kapunk, de mikor tanítunk, nem kapunk. Ez nem így van. A tanárok igenis kapnak figyelmet, néha csintalanságot, új dolgokat is, amelyekről még nem hallottak, és persze szeretetet. Sokan azt hiszik, hogy tanárnak lenni kevésbé megtisztelő dolog. Tény és igaz, hogy néha nehéz a számukra, de a fáradozásért mindig kapnak valami jót. Talán ha ezeket az apró jószágokat mi, diákok nem is szándékosan adjuk, de adjuk. Én így képzelem el a továbbadást.

Számomra a magyar nyelv nem csak egy nyelv. Hanem egy otthon, ahol jól érzem magam a bőrömben. Egy közösség, ahol mindenki szeret mindenkit. Egy nyelv, amelyben szárnyalhatok határokon nélkül. És egy eszköz, amely által jobbá tehetem az életemet, és mások életét is.

Törtei Hédi, 8. osztály, Stevan Sremac iskola, Emlékkiskola tagozat, Zenta

Nagypa meg a csillagok (illusztráció)
Ivankov Lilla, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

* A felvidéki székhelyű Palóc Társaság 22. alkalommal meghirdetett esszé- és tanulmányíró pályázatának egyik díjazott vajdasági alkotása.

REPÜLÉSTECHNIKA

Nem lesz ablak a jövő utasszállítóján

Egy brit technológiai kutatóvállalat, a Center Process Innovation nyilvánosságra hozta a jövőbeli repülőgépek látványterveit, hogy elképzelhessük, milyen lesz a repülés újabb lépcsőfoka.

Az utasablakok elhagyásával a géptörzs szerkezetének felépítése jelentősen leegyszerűsödik, így a jármű tömege és fogyasztása is csökkenthető. OLED képernyők állnak majd az utasok rendelkezésére, a képet pedig kamerák szolgáltatják, melyeket a gépek külső részeihez rögzítenek. Ez szolgáltatja majd a belső látképet. Emellett a kisméretű ablakok eltávolításával az utasszállító repülő oldalai szilárdabbak, strapabíróbbak lesznek, ezáltal lehetőség adódik a vékonyabb falak kialakítására.

Az ablakhelyettesítő kijelzők funkciójukban is hasonlóak az ablakokhoz, így az utasok komfortérzetének kedvéért saját maguk választhatják ki a belső térszínt. Az ablakok elhagyásával nem jelent gondot a betűző napfény sem, a szunyókálni vágyó utasok a saját ülésükhöz közel eső részén lecsavarhatják a virtuális látvány fénysíkját, vagy akár fix háttérre is válthatnak az élő panoráma helyett.

A 12–18 utas szállítására alkalmas légi járművek a tervek szerint mindössze három óra alatt lesznek képesek megtenni a New York és

London közötti utat, mivel akár 1700–1900 kilométer óránkénti sebességgel is tudnak majd repülni. A két város közötti út a jelenleg közlekedő repülőgépekkel hat-hét órát vesz igénybe.

Az ablakok eltávolításával jelentősen csökken a gép átlagsúlya

Zaj és ártalom

Sokféle környezetszennyezésről beszélünk, legkevésbé talán a zajártalomról. Talán sokan nincsenek vele tisztába, hogy a zavaró hatáson kívül komoly egészségügyi problémákat okozhat a túl nagy zaj. Hatása függ az erősségtől, a hang magasságától, az időtartamtól, az időbeli megoszlásától, az ember nemétől és életkorától, az egyéni érzékenységtől, a különböző fülbetegségektől.

A zaj által okozott élettani károsodások csak hosszú idő után észlelhetők, amikor már nehezen lehet megállapítani az összefüggést a zaj és a károsodás között. A zaj okozta maradandó hallásromlás nem gyógyítható, tehát a legfontosabb tennivalónk a megelőzés. Épp ezért gondoldj a hangerősségre, ha zenét hallgatsz!

Hozzávetőleges zajszintek dB-ben

Levelésugrás 10 dB	Faipari marógép 95–103 dB
Órakettyegés 20 dB	Légkalapács 105 dB
Halk rádiózás 50 dB	Légtörő 115–116 dB
Társalgási beszéd 60–70 dB	Kézi köszörő 104–106 dB
Hangos beszéd 70–85 dB	Négymotoros repülő 3 m távolságból 120 dB
Kiabálás 80–100 dB	Léglökéses repülő 3 m távolságból 135–140 dB
Zongora 60–95 dB	Fájdalomküszöb 130 dB
Nyomdai szedőgép 95 dB	

MOBILOZÓKNAK

Letölthető a Gmail takarékos változata

A Google elkészítette a Gmail alkalmazás újabb, a telefon energiaforrásaival takarékoskodó változatát. A Gmail Go jóval kevesebb memóriát fogyaszt, mint a hagyományos változat.

Az androidos alkalmazások fejlesztői számára komoly fejtörést okoz, hogy sok felhasználónak alsóbb kategóriás mobilja van. Mindez azt jelenti, hogy az app legfrissebb verziója már nem, vagy nem elég hatékonyan fut az adott készülékeken. A Google korábban több alkalmazás (YouTube, Gboard, Google Assistant) egyszerűsített változatát is kiadta, és elkészítette az Oreo csökkentett változatát is, most pedig egy újabbal jelentkezett az 1 GB RAM-nál kevesebb memóriával ellátott készülékek felhasználói.

A GSMArena beszámolója szerint a Gmail Go egyelőre csak néhány országban elérhető, és csak az Android 8.1 Oreo operációs rendszerre telepíthető, a lenti biztonságos weboldról azonban letölthető: https://www.apkmirror.com/apk/google-inc/gmail-go/gmail-go-8-1-28-184986974-go_release-release/gmail-go-8-1-28-184986974-go_release-android-apk-download/

VIDEOJÁTÉKOK

Idén is lesz SaveGame

A rendezvény tavalyi sikerére való tekintettel idén is megrendezik a SaveGame Független Videojáték-kiállítást a budapesti Lurdy Konferencia és Rendezvény Központban, meghozza március 17-én.

Az elmúlt negyven év játéka mellett modern játékokat is ki lehet majd próbálni, pl. az e-sport, a virtuális valóság és a független magyar játékfejlesztők alkotásait is. A szervezők retrojáték-érdekességekkel, játéktérmi gépekkel és a Flippermúzeum legjobb asztalaival csábítják az érdeklődőket.

Lesz cosplay, társasjáték, közösségi játékok, híres youtuberek és más, videojátékokhoz kapcsolódó érdekességek, illetve nyereményjátékok. A program a Facebookon követhető lesz. (index.hu)

Nyáron magányosan, télen csoportosan

Igaz, hogy a tél vége felé közeledünk, de még a tavasz nem jött el. Az állatok különféleképp reagálnak a viszontagságokra: a hideg, a táplálék hiánya és más megpróbáltatás számos vadon élő állat magatartását megváltoztatja.

A nyáron magányosan élő erdei fülesbaglyok például télen a pihenő időszakot egy-egy erdei fán vagy a városokba húzódva kisebb-nagyobb parkok, ligetek fái csoportosan üldögélve töltik. Gyakran nyolc-tíz példány is látható egy-egy helyen. Erre a magatartásra egyelőre nem találtak magyarázatot az ornitológusok, hiszen e madarak között nincs kapcsolat, együttlétük passzív, tehát csoportalkotásuk eltér a többi, időszakosan kialakuló állatcsoportétól.

Nemcsak a madaraknál figyelhető meg a téli magatartásváltozás, az őzekre is jellemző ez. Életmódjuk szintén sajátos eltéréseket mutat a hideg és a meleg évszakban. A téli időszakban jellegzetesen nagyobb csapatokba verődnek. Tavasszal és a nyár első felében viszont a csapatok kisebb részekre, illetve a gidáikat magányosan nevelő sutákra oszlanak.

A téli időszakban nagyobb csapatokba verődnek az őzek, melegebb időben a csapatok kisebb részekre, illetve a gidáikat magányosan nevelő sutákra oszlanak

Miért tömörülnek télen csapatokba ezek az állatok? Ennek oka feltehetően azokban az időkben gyökerezik, amikor az erdőkben még gyakoriak voltak a nagyobb termetű ragadozók, például a farkasok. A tél ugyanis különösen veszélyes időszak a prédaállatok számára. Kevés a búvóhely, a lombok lehullanak, gyakoribb a kitért ragadozók támadása. A fokozódó veszély ellen „jól jön” a nagyobb védelmet nyújtó csoport. Bár nálunk csak időszakosan jelenik meg farkas, mégis érdemes szót ejteni a nyári és téli csoportos életük közötti különbségről. A farkasfalka olyan túlélést elősegítő szerveződés, amely egyetlen domináns szaporodó pár „boldogulását” hivatott elősegíteni. A farkasok együttes erővel és ügyességgel nagy termetű prédákkal is végeznek, és olyan helyeken is megélnek, ahol magányosan elpusztulnának. Ha viszont az életkörülmények megjavulnak, a szoros falkaköteték a szaporodási időszakban felbomolhat. Amikor bőséges a táplálék, akkor nemcsak az alfa-egyedek (vezér hím) szaporodnak, hanem több pár is megpróbálkozik a család-alapítással. Az idő zordabbra fordulásával, illetve különösen sanyarú körülmények között azonban óhatatlanul ismét falkába verődnek.

Vidékünkön csak időszakosan jelenhet meg a farkas

Tigrisek a vadonban

Világszerte kevesebb mint 4000 tigris él szabadon. A 2010-ben Oroszországban, Szentpéterváron összehívott Tigrisvédelmi Csúcstalálkozón a vadon élő tigriseknek otthont adó 13 ország (Bhután, Kambodzsza, Kína, India, Malajzia, Banglades, Indonézia, Mianmar, Vietnám, Laosz, Nepál, Oroszország és Thaiföld) kormánya abban állapodott meg, hogy 2022-ig, a következő kínai Tigris évéig megduplázzák a vadon élő tigrisek számát. A csúcstalálkozó idején mindössze 3200 tigris élt szabadon – ez roppant kevés a száz évvel ezelőtti 100 000 példányhoz képest. Jelenleg 3890 tigris él természetes élőhelyén, számuk egyre gyarapodik Indiában, Oroszországban, Nepálban és Bhutánban. A helyzet azonban továbbra is bizonytalan: csak 2016-ban orvvadászok 76 tigrist mészároltak le Indiában.

Az állatok védelmében immár 25 európai államban betiltották azokat a cirkuszi mutatványokat, amelyekben tigrisek, oroszlánok, medvék, elefántok, illetve más vadállatok szerepelnek

TUDOD-E?

A kenguru és az erszénye

Akenguru kicsinye születésekor fejletlen, magatehetetlen, szüksége van egy védett és meleg fészekre, ezért marad anyja erszényében. Az óriás kenguru felemelkedve magasabb az embernél is, de a kölyke a születéskor csupán 3-4 cm hosszú! Amikor a világra jön, bemászik a jó puha vacokba, és ott marad több mint fél évig. Ahogy növekszik, egyre többet kukucskál kifelé, ismerkedik a nagyvilággal, míg aztán egyszer fürgén kiugrik biztonságos rejtekekből.

Egyébként kenguru szavunk ausztrál eredetű, James Cook 1770-es hajónapló-bejegyzésében szerepelt, majd az útról szóló könyv kiadása nyomán vált világszerte ismertté. Magyar nyelvű szövegben már 1801-ben szerepelt. A nyelvújítók *ugránynak*, *górugránynak* próbálták elnevezni. Sikertelenül.

A kékmadár

Volt egyszer egy szegény ember, aki abból élt, hogy madárkalitkákat készített. Akkoriban ez olyan mesterség volt, ami éppen csak az éhenhalástól mentette meg az embert. Egy napon éppen Porrenturyból tartott hazafelé, anélkül hogy ott, az országos vásáron egyetlen kalitkát is el tudott volna adni.

Egy kis időre megpihent a Mohnire-barlangban, amelyikről azt tartják, hogy a boszorkányok ott szoktak összegyülekezni szombatonként, és olyankor fánkot sütnek. Ott ült a szegény ember a barlangban, sírva fakadt és átkozta a sorsát, amikor váratlanul odament hozzá egy öregember és azt mondta neki:

– Tégy egy madarat a kalitkádba, azt könnyen eladhatod!

– Nincs énnekem madaram, fogni meg nem tudok.

– No, várj csak egy kicsit!

Azzal az öregember egyet fűttenett, és lám, odarepült hozzájuk egy szép, kék tollú madár. Az öreg megfogta a madarat, aztán bezárta a szegény flótás kalitkájába, és így szólt hozzá:

– Ha bármire szükséged van, csak azt kell mondanod: Kékmadár, tedd a kötelességed! És amikor mindent odahozott neked, akkor sohase felejtse el azt mondani: Köszönöm neked, Szent Eszponin!

Mivel a szegény ember éhes volt, még abban a percben megszólalt:

– Kékmadár, tedd a kötelességedet! – Hát azon nyomban terített asztal állt előtte.

Mikor megette a levest, azt mondta:

– Köszönöm, Szent Eszponin!

Majd a sült után megint:

– Köszönöm, Szent Eszponin!

És a gyümölcs után is elismételte:

– Ó, ezerszer köszönöm, Szent Eszponin!

Emberünk ezután útnak indult a delémont-i vásárra. Bourignonba érve azt hitte, az egész falu megbolondult. Az emberek ünnepelőbe öltözve ide-oda szaladgáltak nagy izgalomban. Megkérdezte tőlük, hogy talán most van a búcsú? Egy asszony azt felelte neki: Hogy lehet az, hogy valaki ne tudja, hogy ők most ünneplik május királynőjét. A legszebb leányt fehérbe öltöztetve kíséri be a menet a faluba. De még mindig nem találtak neki megfelelő ruhát, ezért szaladgálnak az asszonyok mind olyan sebbel-lobbal összevissza.

A mi emberünk azt gondolta magában: A kékmadár biztosan tud segíteni. És már mondta is:

– Kékmadár, tedd a kötelességedet!

És május királynője szebb volt, mint egy igazi királyné. Sose láttak még ilyen gyönyörű ruhába öltözni egy lányt. Mindenki megköszönte a segítséget, és a mi emberünk továbbment. De eltévedt. Delémont helyett Ferretteben kötött ki.

Ferrette ifjú grófia éppen esküvőjét készült megtartani egy szép fiatal lánnyal. De a lány-

nak nem akadt semmi valamirevaló holmija, amit felvegyen. Mikor végre talált egy fűzöt, akkor ruhát nem talált hozzá. Mikor meg harisnyára bukkant, akkor nem volt hozzáillő szoknyája. Nagy volt hát az izgalom a kastélyban.

A mi emberünk azt gondolta magában: „Segítsünk rajtuk! Kékmadár, tedd a kötelességedet!”

És lám, egy perc alatt minden rendbe jött. De most meg a menyasszony sokkal szebb volt, mint a gróf, aki ágrólszakadtan festett mellette. Így azután a kékmadárnak a gróft is teljesítenie kellett a kötelességét, akkor aztán az is egy csapásra bársonyban és csipkében lépkedett az esküvőre.

Emberünket is meghívták a lakodalomba, így akarták megköszönni a segítségét. Vacsora után az ember tovább akart menni, de a gróf megállította, hogy megvásárolja tőle a madarat. Az ember nem akarta eladni. A gróf már minden pénzét és egész birtokát fölajánlotta a madárért.

Az ember latolgatta a dolgot, aztán azt mondta:

– Hadd gondolkodjam rajta. Mielőtt lemegy a nap és leszáll az éjszaka, újra eljövök, és megmondom, mit határoztam.

Madarászsunk ravasz ember volt. Bement az erdőbe:

– Kékmadár, tedd a kötelességedet!

Hát abban a pillanatban már ott is volt egy másik kékmadár. A varázsolni tudó madarat az ember a kabátjába dugta, és az új kékmadarat tette be a kalitkába. Akkor aztán visszament a grófhhoz, és azt mondta neki, hogy belemegy a vásárba, de csak akkor, ha a gróf a feleségét is odaadja neki cserébe. A gróf először nem akart kötélni állni, de aztán azt gondolta magában: „Csak legyen végre enyém a kékmadár, majd visszahozom én akkor az asszonyt is!”

De bizony hiába mondta el százszor is:

– Kékmadár, tedd a kötelességedet!

Az asszony elment a madarással anélkül, hogy csak egyszer is visszafordult volna. A gróft meg még azon az éjjelen megütötte a guta mérgében.

Azok ketten aztán visszajöttek, és ott laktak a kastélyban.

Hát ez volt a mese a kékmadáról. Van, aki úgy meséli el: „Történet a férjéről, aki egy madárért eladta a feleségét.”

(Svájci népmese,
fordította Üveges Ferenc,
forrás: Az óriás lelke)

Lakatos István

Dobozváros

(Részlet)

– Azért nem hallották, mert téged kereslek – biccentett az öregember szemrehányóan a nappali felé. – Érted jöttem. Ha össze akarsz pakolni magadnak néhány holmit, itt megvárlak, de ne maradj soká. Addig felfújom a cseregyereket.

De Zalán nem mozdult. Értetlenül bámult az öregre. Egyáltalán nem félt, ebben biztos volt, de határozottan furcsának találta ezt az egészséget. Miközben azon töprengett, megszólaljon-e, magában megjegyezte, hogy váratlan vendégüknek hagymásabb szaga van.

– Mit akar a bácsi? – kérdezte végül félszegen. Nagyon bután hangzott, de nem jutott észébe semmi más.

– Ne bácsizz, mert nem állhatom. Hívj inkább Széklábnak. Azt talán jobban szeretem – felelte az öreg, és valami szürkeséget göngyölt elő a bőrdöböl. – Érted jöttem, mert te egy Zalán vagy, ha nem tévedek.

– Zalán vagyok – ismételte gépiesen a fiú.

– Lám – mondta az öreg. A szürke micsodát kiterítette az asztalra. Határozottan kislíuformája volt. – Akkor mész pakolni vagy sem?

– Én itt lakom a szüleimmel. Miért mennék bárhová is? Hiszen csak egy kislíu vagyok.

Az öreg bosszúsán horkantott:

– Ne aggódj. A szüleidnek fel sem fog tűnni. Már jönnek is.

És valóban: mindkét felnőtt belépett a konyhába. Zalán szégyellősen a falhoz húzódott – biztosan megszidják majd, mert beengedett egy ismeretlent a lakásba. Hiába mondaná el, hogy nem tehetett semmit sem, valószínűleg nem hinnének neki, a szülei folytonosan közhelyes igazságait szajkózták.

De semmi ilyesmi nem történt. Mintha meg sem lepődtek volna. Anyja szélesen, ám gépiesen elmosolyodott s a betolakodóra pillantva csak ennyit kérdezett:

– Egy kávét esetleg? – és már nyitotta is a konyhaszekrény ajtaját. Az öregember elfintorodott amint meglátta a feltárolt neszkávés dobozt. – Nem kérek, köszönöm – morogta. De Zalán anyja mintha meg sem hallotta volna, csészét vett elő és kötelességtudóan már kanalazta is a kávéport. – Cukrot, tejet?

– Mustárt – mondta Székláb és vigyorogva Zalánra kacintott.

– Parancsoljon – Zalán anyja az asztalra tette a mustárostubust, azután vizet melegített. Zalánból nevetés buggyant elő, noha egyre kevésbé értette ezt az egész jeleneget. Az öregember még mindig őt figyelve cinkosan felvonta bozontos szemöldökét és a fiú apjához szolt, aki holmi bútoradarbként, csendesen álldogált a konyhaajtóban.

– Azért jöttem, hogy elvigyem a fiukat. De ne aggódjanak, hoztam helyette másikat.

A szülők erre sem reagáltak. Zalán apja csak bámult a levegőbe, anyja pedig a lobogó vizet öntötte a csészébe, majd Székláb elé tette az asztalra.

– Na látod. Nem bánják – az öregember egyenesen a nő arcába nézett. – Forduljon meg, asszonyom.

Székláb felállt és Zalán anyjának a derekára tette a kezét. Valamit matatott, s hirtelen olyan hang süvített fel, mint amikor leeresztik a bicikligumit. – Anyádat ugye Annának hívják.

Egyáltalán nem hangzott kérdésnek. Hanem Zalán anyja, aki mindig is kövérkés volt egy picit, a süvítéssel hirtelen karcsúsodni kezdett. Sötét ruhája már nem feszült a hasán, megráncosodott, elernyed. – Ennyi elég is lesz – közölte az öreg, ismét matatott egy kicsit az asszony derekánál és elnémult a süvítő hang. Zalán anyja nem apadt tovább. Több számmal nagyobbá vált ruhája viccesen lógott rajta.

– Drágám, gyönyörű vagy – jelentette ki az apja, s ezzel el is intézte az egészséget. Tovább bámulta a szemközi falat.

És akkor Zalánból kibuggyant a nevetés. Nem bírta tovább, hangja betöltötte az egész konyhát. Szülei máskor rászóltak volna, hogy illetlenség, de most mindketten csak álldogáltak és udvariasan mosolyogtak. Székláb pedig ismét bőrdöbőjébe temetkezett.

– Ők már nem az igazi szüleid – magyarázta, miközben könyékgig eltűnt a szék kacat között (volt abban biciklikormány, egy fél dinnye, lópatkó és néha mintha egerek ci-

káztak volna keresztül a holmikon). – Ők névsor szerint csinálják. Valószínű, hogy már réges-rég kicserélték őket.

Zalán már nem nevetett. Szülei talán nem voltak a legjobb szülők, alig foglalkoztak vele, és általában nem is figyeltek rá, de azért mégiscsak a szülei voltak. Nem tetszett hát, amit hallott, sőt, ami azt illeti, a maga módján meg is ijedt. Néha eljátszadózott a gondolattal, hogy milyen jó lenne, ha csak pár napra is, de megszabadulhatna tőlük és pukkadásig ehetné magát csokival meg cukorkával és labdázhatna a szobában, és átrendezhetné az egész házat a saját kénye szerint – a tévé távirányítóját a hűtőszekrényben tartaná, a képeket egytől egyig a plafonra szögelné, és már régóta szeretett volna egy krokodilt a fürdőkádba. Ez azonban mégis csak egy buta álom volt és tudta, hogy a távirányító hamar elromlana, a képek egytől egyig lepotyognának, a krokodil pedig minden bizonnyal meg is enné őt, különben is, hol találna itt a városban egy igazi krokodilt.

Megrémült hát attól, hogy a szülei nem a szülei. És mit is mondott ez a Székláb nevezetű öregember?

– Kik tették ezt? És hogy érti azt, hogy névsorrendben?

Székláb végre megtalálhatta, amit keresett, diadalittasan kibányászott egy viharvert biciklipumpát a bőrdöböl. A kislíuforma valamit letette a földre, valahogy beleillesztette a szelepet és nekiállt felpumpálni.

– Hát ők. Akik Dobozvárosból jöttek. Amikor néhány éve elcsiptem egy népszámlálást, már az E betűnél jártak. A szüleid pedig Anna és Béla. Őket tehát már jó ideje kicserélték.

Ezért is kerestem egy Zalánt.

Egy város, amit le kell győznöd!

A Dobozváros az utóbbi évek egyik legkülönlegesebb magyar meseregénye/kalandregénye. Főhőse, Zalán mindössze annyira hős, amennyire te lennél az – ő is pusztá véletlenségből lett azzá (az ábécérendben hátra sorolódik). Hősiessége nem különleges, kiemelkedő tehetségben rejlik, hanem bátorságában. Utóbbi miatt nagyon sok irodalmi rokonát tudnánk felsorolni, elég csak Harry Potterre gondolni. Nincsenek szuperképességeik, nem okosabbak vagy jobbak, mint mások, de talán bátrabbak. És a mai meseregényekben a bátorság kifizetődő!

De milyen ez a Dobozváros, amit le kell győzni? Hát persze, hogy rossz. De itt nem velejéig romlott világot kell elképzelni – inkább gépieset, embertelent, tökéleteset, élén Egyessel, aki szépen lassan kicserélne, feljavítaná a széthulló, recsegő-ropogó világot. A gonosz itt tökéletes, illetve a tökéletességet hajszolja – hiszen még tervét is ábécéssorrendben hajtja végre! Ezzel szemben áll a szétszórt, bogaras Székláb és a hozzá tartozó varázslatos mesevilág, amely nem tökéletes, de éppen ezért emberi, ezzel együtt jó. A regény úgynevezett tétje, hogy sikerül-e meggátolni,

hogy eltávolodjon a világ a tökéletlentől, tehát az emberitől. No, persze gőzgépek, sárkányok, vízi manók, depressziós kecskék és más izgalmak is várnak a regényben az olvasóra (szigorúan 11 év felettiekre!), valamint olyan finomságok, mint a Székláb kertjében álló fa, amelyen egy zokniként lógó kígyó látható – gondolom neked máris világos, hogy mely bibliai történetre utal itt a szöveg.

Ha pontoszni kellene, akkor tízből legalább nyolcat adnék a könyvnek. Vajon neked is ennyire tetszeni fog?

Herédi Károly

Földrengésbiztos tároló vigyáz a koronázási jelvényekre

Tízennyolc éve annak már, hogy a Magyar Nemzeti Múzeumból az Országház kupolacsarnokába került a Szent Korona a koronázási jelvényekkel. A speciális tárolót mintegy 45 millió forintért építették és szerelték fel. Benne a koronát és a koronázási ékszereket természetes fény sohasem éri, és az egyedi megvilágítás miatt árnyék sem vetődik rájuk. A Szent Koronát, az országalmát, a jogart és a kardot speciális biztonsági üveg védi. A tárló 6-os erősségű földrengésig is biztos védelmet nyújt.

A Magyar Nemzeti Múzeum több mint húsz éve ad otthont a nemzeti ereklyéknek, ez idő alatt mintegy húszmillió látogató tekintette meg a műtárgyakat.

Tóth Endre régész, koronagondnok tette a helyére a koronát

KÖRNYEZET

A legtávolabbi vizekben is sok a műanyag szemét

A világ legtávolabbi vizeiben is meglepően magas a mikroműanyagok, vagyis az öt milliméteresnél kisebb műanyagrészekék előfordulási aránya, állapították meg szakemberek, akik a világon elsőként gyűjtöttek és elemeztek adatokat az óceánok eddig felderítetlen régióinak egy részéből. A kutatók az Indiai-óceán déli részének középső térségéből, a déli szélesség 45,5 fokánál gyűjtöttek mintákat egy kutatóhajóval a Volvo Ocean Race nevű vitorlás földkerülő verseny keretében. A minták elemzését a németországi Kielben működő Geomar Helmholtz Óceánkutató Központ munkatársai végezték, akik szerint a vizsgálatok 42 mikroműanyag-szemcsét mutattak ki köbméterenként, ami a terület távoliségát tekintve igencsak meglepő és elszomorító eredmény.

A friss adatok Európa észak-atlanti és földközi-tengeri partvonalánál mutatták a legmagasabb mikroműanyag-koncentrációt: 180–307 mikroműanyag-szemcsét köbméterenként. Ugyancsak magas értéket mértek Fokvárosnál (152 mikroműanyag köbméterenként) és az ausztrál partoknál (114–115 mikroműanyag köbméterenként).

Jelenleg évente több mint 8 millió tonna műanyag hulladék kerül a világ óceánjaiba. Kimutatták, hogy több milliárdnyi műanyag hulladék-darabka akad fenn a korallzátonyokon, tovább súlyosbítva a virágállatok helyzetét.

Csokiból sosem elég! Hol fogy a legtöbb?

Svájcban fogy a legtöbb csoki a világon. Svájcot Írország, az Egyesült Királyság, Ausztria és Belgium követi. Az Amerikai Egyesült Államok csak a 15. helyen áll. Tekintettel arra, hogy a csokoládé bizonyos értelemben luxuselelmiszernek számít, nem csoda, hogy a világ fejlettebb felében fogy belőle több.

Míg 2008-ban 418.000.000 dollárnyi csokoládét értékesítettek csak, addig 2011-ben ez a szám megduplázódott, összértékben 857.000.000 dollárra nőtt az eladások értéke, és mondhatni azóta is nő, mert a fejlődő országok lakosai is mind több minőségi csokoládét engednek meg maguknak. A fejlődőek közül India vált a leggyorsabban növekvő piaccá a csokoládéfogyasztás terén. Az egy főre jutó fogyasztás Indiában hét évvel ezelőtt még 70 gramm volt, mára viszont meghaladja az 1 kg-ot is. Kínáról ugyanez nem mondható el. Ennek az az oka, hogy náluk nincs nagy hagyománya az édes ételek fogyasztásának, inkább a sós kekszeket, nassolni valókat részesítik előnyben. Egy átlagos kínai mindössze 100 g csokoládét eszik évente.

Nézzük a listavezetőket: 1. Svájc 11,9 kg (fejenként évente), 2. Írország 9,9 kg, 3. Egyesült Királyság 9,5 kg, 4. Ausztria 8,8 kg, 5. Belgium 8,3 kg, 6. Németország 8,2 kg, 7. Norvégia 8 kg,

Kakaóbogyó a fán...

...és folyékony, étvágygerjesztő állapotban

8. Dánia 7,5 kg, 9. Kanada 6,4 kg, 10. Franciaország 6,3 kg. Szerbia állítólag a középmezőnyben van, 3,5–4 kg-ra teszik a fejenkénti éves fogyasztást, akárcsak Magyarország.

És te mennyi csokit habzsolsz évente?

Sötét bőrű és kék szemű lehetett a britek őse

Egy új kutatásból, amelynek során az eddigi legkorábbi brit ősemberlelet, a tízezer évvel ezelőtt a mai Nagy-Britannia területén élt Cheddar-ember maradványából nyert DNS-minta vizsgálatát végezték el, kiderült, hogy a britek őse nagy valószínűséggel sötét bőrű és kék szemű volt. A Cheddar-ember maradványait, az eddigi legkorábbi brit teljes emberi csontvázat a Somerset grófságbeli Cheddar-szurdokban, a délnyugat-angliai Gough-barlangban fedezték fel 1903-ban.

A londoni Természettudományi Múzeum kutatóinak sikerült DNS-mintát venni a fül melletti koponyaterületről, és a University College London (UCL) kutatóival karöltve, a genetikai elemzés felhasználásával rekonstruálták az ősember arcát. A képen látható az eredményt!

A világ legszebb koronái

Ki vállalkozna arra, hogy rangsorolja a királyi koronákat? Bizonyára kevesen, hiszen tudnivaló, hogy mindenkinek a sajátja a legszebb, így a koronák esetében is az érzelmek kerülnek túlsúlyba, s nem meglepő, hogy nehéz tárgyilagossá rangsort kialakítani a királyi fejfedők között. Egyes koronák hányattatott sorsúak, mások igen régiek, ismét mások egyszerűen szépek. Mai számunkban megmutatunk néhányat.

Skócia koronája

A skót koronát 1540-ben készítették, jelenleg az edinburgh-i kastélyban őrzik a Végzet Kövével együtt. Utóbbi talán fontosabb is a skótoknak, mint maga a korona, jelentőségét a magyar Szent Koronához lehet hasonlítani. Ez egy darab homokkő, és hagyományosan ezen ülve koronázták meg a skót királyokat 847-től kezdve. I. Eduárd angol király 1296-ban hadiszákmányként Londonba vitte, és úgy gondolta, hogy jobb helyet nem is lehetne találni a kőnek, mint a Westminster-apátságban található angol koronázási trón alatti rész. Ezzel is végig sértette a skótokat, és jelezte, hogy ki a főnök a házban. Hosszas synlódés és kacifántos utak után kötött ki mai lelőhelyén a Végzet Köve, immár Skóciában.

Az iráni Pahlavi-korona

Minden bizonnyal ez a világ egyik legértékesebb koronája. A császári fejdíszben 3380 gyémánt, 5 smaragd és 2 zafir található, míg a császárné koronájában 970 briliáns, 499 gyémánt, 105 igazgyöngy, 36 rubin és 36 smaragd van. Az 1967-es koronázásnál használt ékszereket akkori árfolyamon 40 millió dollárra becsülték, de a teljes császári szett ennek a sokszorosát éri.

Az albán Szkander bég sisakja

Kasztrióta György, vagyis Szkanderbég, még ismertebb nevén Szkander bég a történelem egyik igazi fenegyereke volt. Koronája technikailag egy sisak a kecskével és a rózsákkal, valamint az aranygyűrűvel együtt. Halála után a korona Olaszországon keresztül független osztrák lordok birtokába került, majd a Habsburg-gyűjtemény része lett. A mai napig Bécsben tekinthető meg, habár évszázadok óta petíciókat írnak az albánok azért, hogy újra a birtokukba kerüljön. Utoljára 2012-ben járt Albániában a sisak: az ország függetlenné válásának 100. évfordulóját ünnepelte, és ebből az alkalmából három hónapra kölcsönkapta Albánia a sisakot a bécsi múzeumtól.

A finn korona

Kevesen tudják, de néhány hónapon keresztül Finnország államformája királyság volt. 1917-ben az északiak kikiáltották függetlenségüket az Orosz Birodalomtól, majd Károly Frigyes hesseni herceget koronázták királlyá I. Väinö néven. Alig egy hónap múlva az I. világháború következményeként a finn miniszterelnök lemondásra szólította fel a királyt és az ország államformája azóta is köztársaság. Károly Frigyes leszármazottai a mai napig visszakövetelek (szerintük) jogos jussukat: a finn trónt.

A lombard Vaskorona (Olaszország)

A Vaskorona hat arany- és lakkrétegből áll, rengeteg értékes drágakővel megrakva. De ak-

kor honnan a név? Hol van itt a vas? Hát belül. A korona belsejében egy nagyjából 1 centiméter vastag pánt fut körbe, melyet a legenda szerint a Jézus Krisztus keresztre feszítésénél használt egyik szögéből készítettek. A hiedelem szerint a szöveget Heléna, Jézus keresztségének megtalálója adta a fiának, Nagy Konstantin, római császárnak.

Az orosz cári korona

A cári korona tetején látható kereszt alatt a világ második legnagyobb spinelleje helyezkedik el. A spinell kémiaiag magnézium-alumínium-oxid, egy olyan ásvány, amelynek színe hő hatására megváltozik. Az eddig ismert legnagyobb spinell kristály 17.8 cm átmérőjű, színe ibolyáspiros, és 2005-ben Vietnámban találtak rá.

A magyar Szent Korona

A Szent Korona viselése csak az egyik feltétel volt abból a háromból, aminek teljesülnie kellett ahhoz, hogy valaki törvényes uralkodónak mondhatta magát. A koronázást az esztergomi érseknek kellett elvégeznie, minden esetben Székesfehérváron. Így történhetett meg, hogy Károly Róbert csak harmadik nekifutásra lett uralkodónk, mivel az első két alkalommal hiányzott a ceremóniáról a Szent Korona, amit csak 1310-ben kapott vissza az ország az erdélyi vajdától. (fmc.hu)

Népszerű és közkedvelt sorozatok

Az alábbiakban sikeres sorozatokról szólunk, amelyek a nézők szeretetének köszönhetően új mérföldkőhöz értek

Készül a második évad

Bármely sorozat esetében nagy izgalom övezi az első évad vetítését. Az első reakciók, a fogadtatás szinte a legfontosabb. Sok esetben ettől függ az is, hogy egyáltalán készül-e második évad. A Hatalmas kis hazugságok, azaz a Big Little Lies tavaly hódította meg a sorozatkedvelőket. Első évada szakmai berkekben is sikert aratott, az AFI a tavalyi év legjobb tíz sorozata közé emelte, emellett számos díjat is kapott, egyebek közt nyolc Emmy-t és négy Golden Globe-ot. A sorozat Liane Moriarty azonos című regénye alapján készült, a főbb szerepeket pedig Reese Witherspoon, Nicole Kidman, Shailene Woodley, Alexander Skarsgård, Adam Scott, Zoë Kravitz, James Tupper, Jeffrey Nordling és Laura Dern alakítja. A Hatalmas kis hazugságok idilli környezetbe invitálja a nézőket, ahol felső- és középosztálybeli családok élnek jómódú mindennapjaikat, viszont kiderül, hogy a csillogó külsőségek mögött sötét titkok rejtőznek. Az első évad hét, megközelítőleg egy órás részből áll. A Big Little Lies valójában minisorozatnak indult, de annyira sikeres lett, hogy a film készítői beharangozták a második évadot is. Nincs könnyű dolguk, mert a cél az, hogy a második évad is legalább annyira jó legyen, mint az első. Máris közölték, hogy a szereplőgárdához Meryl Streep Oscar-díjas színésznő is csatlakozik, az általa eljátszott karakter pedig majd jól megkeveri a történetet.

A századik rész

A Lángoló Chicago (Chicago Fire) testvérsorozata, a Bűnös Chicago (Chicago P.D.) 2014-ben került először a képernyőkre, azóta pedig a nézők egyik nagy kedvence lett. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy elkészült a századik epizódja is. A Lángoló Chicagóval ellentétben a Bűnös Chicago a rendőrség munká-

Trónok harca

Lángoló Chicago

ját kíséri figyelemmel. A chicagói parancsnokság két részlegen teljesít szolgálatot, azaz külön egységnek számítanak a járőrök és a nyomozók. Egyes bűnügyek megoldása közben a szakma rejtelseibe tekinthetünk be, de beleshetünk a szereplők magánéletébe is, szembesülhetünk a rendőrök közötti bajtársiassággal, csakúgy, mint az ellentétekkel és feszültségekkel. A napokban vetítésre kerülő századik résszel véget ér az ötödik évad.

Jövőre érkezik az utolsó évad

Az elmúlt tíz év egyik legsikeresebb sorozata mindenképpen a Trónok harca. A sorozatot 2011-ben kezdték vetíteni és minden évre jutott egy-egy évad. Kivéve az idei évet, ugyanis tavaly ért véget a Trónok harcának eseménydús hetedik évada. Időközben megtudhattuk, hogy a nyolcadik, egyben utolsó évad majd csak jövőre, minden bizonnyal tavaszra érkezik a képernyőkre. Az évadok egyébként tíz részből állnak, kivéve a hetediket, amely hét részt foglalt magába, az utolsó évad pedig hat részt tesz majd ki. A forgatások a múlt év végén zajlottak, de a készítőik nem akarják elsietni az utómunkálatokat, beleértve a vágást sem. Egy interjúban a színészek is e mellett foglaltak állást, ők is úgy vélik, hogy jobb nem összecsapni. Elmondásuk szerint tartoznak annyival a hűséges nézőknek, hogy a lehető legélvezetesebb finálét nyújtsák a számukra. Szintén egy interjúban, a sorozat megalkotói, David Benioff és D. B. Weiss arról szóltak, hogy még mindig rémálom gyöttri őket, amiért a barátoknak, kollégáknak levetített kísérleti epizód annyira rosszul sikerült, hogy szinte az egész első részt újra kellett forgatniuk.

Big Little Lies

A szerelmi sztori főszereplői

Korábban arról adtunk hírt, hogy tévéfilm készül Harry herceg és Meghan Markle amerikai színésznő kapcsolatáról, Harry & Meghan: The Royal Love Story címmel. A film ugyebár a pár történetét meséli el, amely során megtudhatjuk, mikor találkoztak először és hogyan fordult komolyra a kapcsolatuk. Nemrég arra is fény derült, hogy kiket láthatunk majd a címszerepekben. Meghan Markle-t, azaz a női főszereplőt Parisa Fitz-Henly alakítja, míg Harry herceget Murray Fraser játszhatja el. Harry és Meghan novemberben jelentették be eljegyzésüket, az esküvőre pedig májusban kerül sor. Mivel a William és Kate: Egy álom valóra vált című filmet William herceg és Kate Middleton királyi esküvője előtt bemutatták be, így minden bizonnyal a The Royal Love Story is még Harry és Meghan esküvője előtt kerül a képernyőkre.

Kim Possible élőszereplős változatban

Egy újabb rajzfilmről, ezúttal a Kim Possible-ről, azaz a Kis tini hősről derült ki, hogy élőszereplős változata készül. A rajzfilmsorozatot 2002-ben kezdték el vetíteni. Habár nagyon népszerű lett, a harmadik évad, illetve a 65. rész után véget ért, mivel ez akkoriban bevett szokás volt. Utána mégis készült egy negyedik évada is, így a vetítése 84 epizód után, 2007-ben fejeződött be. Ekkortájt kezdték Magyarországon vetíteni és szintén jó fogadtatásban részesült. A történet főszereplője Kim Possible, egy átlagosnak tűnő gimnazista lány, aki valójában gonosztevőkkel küzd. A jellegzetesen vörös hajú főhősünk nincs egyedül, segít neki a barátja, Ron Stoppable, Rufus, a fiú csupasz vakondpatkánya és Wade, a számítógépes zseni. Kim nincs könnyű helyzetben, mert a világmentő akciói mellett helyt kell állnia az iskolában is. A rajzfilm megalkotói szerint a Kim Possible sikere abban rejlik, hogy az iskolások azonosulni tudtak vele. A lány történeteiből két animációs film is készült.

Együtt és külön

Az AK26 rapduó tulajdonképpen egy testvérpár Szlovákiából, Molnár Ádám (Giajjenno) és Molnár Miklós (Hiro). Együtt lettek híresek, az AK26-ot 2011-ben hozták létre. Első albumukkal, a Szókarabéllyal 2012-ben rukkoltak ki, a következő évtől viszont már a Mr. Busta által alapított Real Trill Music kiadón keresztül jelentették meg a kiadványaikat. Az AK26-ot sokan a szókimondóságukért szerették meg, a rajongótáboruk egyre népesebb lett, a rappáros pedig egyre ismertebb. Az elmúlt években több lemezt is kiadtak. A testvérek szülőbő is megmutatkoztak, mint kiderült Giajjenno inkább a gengszterrapnál maradt, míg Hiro poposabb vizekre evezett. A rappáros a kiadó vezetőjével megalakította a Farkasok nevű formációt is, és nagylemezzel is jelentkeztek. A tavalyi év végén viszont inkább a vitájuktól zengett a világháló, amelyet az váltott ki, hogy elhagyták a kiadót. Az AK26 nemrég a Blöff című dalt hozta nyilvánosságra, persze ez is szerzői jogokra vonatkozó vitákat gerjesztett, a testvérek viszont továbbra is számítanak a rajongótáboruk szeretetére és hűségére. Poszterüket kérésre közöljük mai számunk hátlapján.

Visszatértek a fiúk

Nemrég a visszatérését jelentette be a 5SOS, azaz a 5 Seconds of Summer. Az ausztrál poprock/poppunk együttes Sydney-ben alakult 2011-ben. Kezdetben feldolgozásokat töltöttek fel a videómegosztókra, így figyelt fel rájuk először is Louis Tomlinson, a One Direction egyik tagja, majd pedig elhívták őket előzenekarként. Ennek köszönhetően 2013-ban már világszintű ismeretségre tettek szert. Az együttest Luke Robert Hemmings, Calum Thomas Hood, Ashton Fletcher Irwin és Michael Gordon Clifford alkotja. A 5SOS első lemeze 2014-ben jelent meg, a második Sounds Good Feels Good címmel pedig következő évben. Ezek után rövidebb szünetet tartottak, nemrég viszont Want You Back címmel új dalt adtak ki, amellyel azt is beharangozták, hogy készül a harmadik nagylemezük is.

Jelige: „Gigi”

Kedves Bizi!

Nem tudom, mit is tehetnék! A gondom az, hogy tetszik egy fiú, aki egy évvel idősebb nálam. Osztálytársak vagyunk, és szerintem már biztosan észrevette, hogy tetszik nekem, de teteti a bambát, mert amikor együtt vagyunk, úgy tesz, mintha nem tudna semmiről. Az az igazság, hogy nem merem megmondani neki, hogy mennyire tetszik, mert félek, hogy kinevet. Az meg nagyon ciki lenne! Hogyan kerülhetnék közelebb hozzá, hogy jobb legyen a kapcsolat közöttünk?

Válasz:

Kedves Gigi!

Nagyon jó, hogy hallgatsz az intuíción, mert ha kételyeid vannak azzal kapcsolatban, hogy hogyan fog reagálni a fiú, ha közlöd vele, hogy tetszik neked, akkor nagyon is reális, ha behúzódsz a kényeztetésed. Mit tegyél? Először is, nyisd ki jól a szemedet és a füledet, és figyeld a viselkedését: hogyan reagál, amikor a közelében vagy? Szökik tőled, vagy közelebb jön, néha, amikor úgy gondolja, hogy nem látod, szokott-e nézni téged, keresi-e a tekintetedet vagy elnéz melletted, esetleg lecsapja a tekintetét, bosszankodik-e, amikor meglát, vagy mosolyt csalsz az arcára stb. Ha ő is nézni szokott téged, keresi a tekintetedet, nem szökik meg a közeledből, akkor megmondhatod neki, hogy tetszik, és hogy jobban meg szeretné ismerni. Nagyon jó, hogy osztálytársak vagytok, így sokkal könnyebb olyan helyzeteket találni, amikor együtt vagytok, beszélgethettek, megismerhetitek egymás gondolatait. Megtudhatod (ha eddig nem is érdekelt), mi az, amit kedvel, mi az, amit nem. Ami nagyon jó stratégia, az a barátkozás. Barátkozzatok egymással, fiúk, lányok együtt. Bulizzatok, beszélgetsetek, mozizzatok, korcsolyázzatok, rollerózzatok, kiránduljatok stb., stb. Ha megvan a barátkozás, vannak közös programok, közös élmények, jobb lesz az osztályban a légkör, és a kettőtök közötti kapcsolat is jól alakul, derűs, vidám és oldott lesz. A többit pedig majd megmutatja az idő.

Jelige: „Maci”

Kedves Bizalmas sorok!

Van az iskolában egy szép fiú, aki nagyon megtetszett. Ő is szimpatizál engem. Ezt már a barátnőimmal megállapítottuk, de nem tudom, hogy szeret-e. Hogy én nagyon szeretem, az tuti biztos! A barátnőim azt mondják, hogy reménytelen eset, de én azért nem fogom feladni. Az is nyomaszt, hogy amikor találkozunk a suliban, mindig piszkál. Ez az oka annak, hogy nem vagyok biztos abban, hogy szeret. Mit tegyek?

Válasz:

Kedves Maci!

Azon, hogy a fiú piszkál, nem kell egy cseppet sem csodálkoznod, hisz ő sem tanulta még meg, hogy hogyan is kell viselkedni, amikor valaki tetszik. Mivel tapasztalatlan, nem tud mit kezdeni ezzel az

igencsak kényes és érzékeny területtel, mint amilyenek az érzelmek. Tudnod kell, hogy a serdülő fiúk általában könnyebben birkóznak meg az érzelmekkel, ha a piszkálódás mögé bújnak. Hogy tisztán lásd a dolgokat, az lenne a legjobb, ha négyszemközt megkérdeznéd tőle, hogy miért piszkálódik veled. A négyszemközi beszélgetés során elmondhatod neki, hogy érdekes srácnak tartod, és közelebből is meg szeretné ismerni. A továbbiak már tőle függenek, attól, hogy hogyan fog reagálni a tőled hallottakra. Ne lepődj meg, ha kinevet, hisz ez is benne van a pakliban. Szerintem sokkal egészségesebb még az elutasítás is, mint a hosszan tartó bizonytalanság.

Jelige: „Piroska”

Kedves Bizi!

Nagyon örülök annak, hogy e-mailben is írhatok! A kedvenc lapom a Jó Pajtás, annak ellenére, hogy az iskola könyvtárában szoktam elolvasni. Remélem, nekem is tudsz tanácsot adni! A gondom: 8. osztályos lány vagyok, és kövérnek tartom magamat. Le szeretnék fogyni, de félek, hogyha diétázni kezdek, még jobban legyengül az immunrendszerem. Tudniillik allergiás vagyok sok mindenre. 47 kilós, 160 cm magas lány vagyok.

A hasamat és a fenekemet szeretném lefogyasztani, mert szerintem itt vagyok kövér! Mit tegyek? Segíts!

Válasz:

Kedves Piroska!

Először is tudnod kell, hogy nagyon sok serdülő lányt nyomasztanak a testalkatukkal kapcsolatos gondolatok. Ha hiszed, ha nem, a testmagasságod és a testsúlyod aránya (160 cm és 47 kg) szerintem azt mutatja, hogy nem kell fogyókúráznod. A saját szakálladra kezdett fogyókúra számodra tilos, különösen azért, mert egészségügyi problémád van. Valójában nagyon hasznos adat lett volna számomra, ha te saját kezűleg lerajzolod önmagadat. Mert egy ilyen rajz száz szónál és számadatnál többet mond el a rajzolójáról.

Még egyszer hangsúlyozom, hogy nagyon sok serdülő elégedetlen a saját testével, és ez a fiúkra és a lányokra egyaránt vonatkozik. Ami a fogyókúrárt illeti, szakemberrel kell megbeszélned a számodra legmegfelelőbb és legegészségesebb étrendet. A mindennapi mozgás, ugrálókötelezés, testformáló gyakorlatok stb. biztos eredményhez vezetnek. Nagyon jó hatással van az alakformálásra az úszás. Az úszás az a mozgásforma, amely arányosan fejleszti az izmokat. Jó az aerobik, a zumba, általában a tánc minden formája jó lehet. Persze ügyelj arra is, hogy ne vidd túlzásba a dolgot. Mert semmit sem szabad túlzásba vinni! Más sportok között is válogathatsz, pl. ott van a kerékpározás, a teniszezés stb. Lényegtelen, hogy milyen formában, de fontos, hogy mozogj, hogy jó legyen a kondíciód, és erősek, feszesek az izmaid. Ha feszes a tested a rendszeres tornától, akkor a kilogrammok sem látszanak, és emellett jól érzed majd magadat a bőrödben. Ha türelmes vagy önmagaddal, és megváród, hogy befejeződjene nálad a serdülőkori testi változások, akkor látod csak meg, hogy milyenek lesznek a testarányaid. Addig is naponta, rendszeresen mozogj! Mozdulj ki, és mozdulj meg! Az eredmény biztosan látható lesz!

Kérdéseikre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Túl sovány vagy? Hízni szeretnél?

A hízni vágyók gyakran hajlamosak figyelmen kívül hagyni, hogy a súlygyarapodás – ahogy a fogyni vágyóknál a súlyvesztés – nem mindegy, hogy hogyan és milyen áron történik. A legtöbb esetben csak az a cél lebeg a szemük előtt, hogy a mérleg végre nagyobb számot mutasson, pedig a türelem, az eltökéltség és az egészséges táplálkozás ugyanolyan fontosságú a siker érdekében, mint amikor valaki fogyni szeretne. A fogyókúrával ellentétben nem számít igazán felkapott témának a **hízókúra**, ám ettől még széles tömegeket érint. A plusz kilókat leadni képtelenek most bizonyára nagyot legyintenek, esetleg irigykedve elmormolnak egy mondatot, hogy bárcsak ők lehetnének ebben a helyzetben. Ám jobb ha tudjuk, hogy közel sem kisebb feladat egészségesen hízni pár kilót, mint ugyanannyit leadni.

A harc minden egyes plusz kilogrammért az amúgy egészségesnek számító sovány embereknek is nagyon emberpróbáló tud lenni. Ha megbetegedés vagy anyagcsere-zavarok

nem állnak fenn, a hiányolt súlygyarapodás **genetikai okok** miatt várható magára.

Vannak olyanok, akiknek nagyobb, és olyanok is, akiknek alacsonyabb hatásfokkal dolgozza fel a szervezete a bevitt táplálékot. A vékony, sovány testalkatúak az utóbbi kategóriába tartoznak. Az ő testük egyszerűen nem a gyarapodásra van berendezkedve. A sovány-ság mindig az **energiadeficit** jele. Ez azt jelenti, hogy a szervezetnek több energiára lenne szüksége, mint amennyi a táplálékkal érkezik.

A gyors, ám egyidejűleg egészséges hízás **feltétele** az ésszerű, és az egyén szervezetére szabott étrend kialakítása. A fő energiaforrást a **szénhidrátok, a zsírok és a fehérjék** adják. A magas kalóriaértékű zsírok esetében lehet többet bányászni a mércével, mivel ezek számítanak a leginkább táplálónak.

Az ételek elkészítéséhez a jó minőségű növényi olajok (olíva-, napraforgó- vagy repceolaj) ajánlottak. Nem maradhatnak el a zsírosabb halfajták sem, mint a lazac, a hering vagy az an-

golna.

A legkülönbözőbb ingerek alkalmasak arra, hogy **növeljék éhségérzetünket**. Tegyük íróasztalunkra némi egészséges nassolnivalót: diót, mogyorót, és hasonló csonthéjasokból mixelt diákcsemegét.

Az **édesítőszer**ek okos megválasztásával is extra kalóriákhoz juthatunk: a szőlőcukor különösen kalóriában gazdagnak számít, ám csak fele olyan édes, mint a normál cukor. Sok folyadék fogyasztása ajánlott. A tejes turmixok, gyümölcslevek vagy a kakaó állandó helyet

TESZT

Melyik fát választod?

Nézd meg ezeket a pompás, színes fákat! Melyik tetszik a legjobban? Döntésed többet árul el rólad, mint sejtened. Izgalmas személyiségteszt következik. Nézd meg tehát a rajzokat, és válassz a legszebbet vagy bármelyiket, amelyik valamiért magára vonja a figyelmedet.

Ezt fedi fel az 1. fa a személyiségedről:

A legtöbben ezt a fát akkor választják, amikor valami hiányzik az életükből, amikor változtatni szeretnének, mert nem elégedettek az-
zal, ami épp most zajlik körülöttük. A mottód ezért vélhetően az lehet, hogy „*engem is vár valahol a boldogság*”. Ha jelenleg nem is érzed magad igazán sikeresnek, mégis elmondható rólad, hogy bátor és kezdeményező típus vagy, erős benned a tudásvágy, minden újdonság érdekel. Nyitott vagy a változásokra, sőt gyakran égsz a vágytól, hogy végre történjen már veled valami. Az is biztos, nem sokáig maradsz a mostani állapotban, néhány hét múlva már biztosan valamelyik másik fát választanád. Nem véletlenül.

Ezt mondja el a 2. fa:

Kitartó, állhatatos és megbízható ember vagy, aki képes türelemmel kívánni a legjobb lehetőségeket. Sosem iszol előre a medve bőrére, a terveket alaposan végig gondold, és csak akkor ünnepeled, amikor átléptél a célvonalon. Amibe belefogsz, végigcsinálod, sosem adod fel félúton. Az is igaz, pontosan ismered az értékeidet, tudod, mi az, amire érdemes energiát fordítani. Az önbizalmad megfelelő, nem értékeled túl a képességeidet és a lehetőségeket sem. Kiváló a problémamegoldó képességed, pontosan látod a lényegét. A változásokat nem kedveled, főleg azokat, amelyekre képtelenség logikus magyarázatot találni.

Ezt árulja el a 3. fa:

Kreatív és nagyon eredeti típus lehetsz. Sosem követed az elvárásokat, ha teheted, nem lépsz kétszer ugyanabba a folyóba, és a sablonosságot sem kedveled. Érdekel minden újdonság, folyamatosan gyűjtöd az inspirációkat. Nagyon vonzó és karizmatikus a személyiséged, öltözködési stílusod egyedi és ízléses. Pontosán tudod, mi az, ami igazán jól áll neked. Viszont könnyen változhat a hangulatod, mert hagyod magad befolyásolni. Remek a kommunikációs képességed, bármilyen helyzetben és bárkivel meg tudod osztani a gondolataidat. Te is képes vagy

másokat befolyásolni, mert szinte mindenkor sikerrel érvényesíted az ötleteidet, az akaratodat a többiekénél.

Ezt fedi fel a személyiségedről a 4. fa:

Számodra teljesen mindegy, hogy éppen nyár vagy tél van, és milyen az időjárás, teszed a dolgaidat, mintsem törődve a külső körülményekkel. Nem véletlen az sem, hogy szinte mindenkor „*te nyered el a sárga trikót*”. Következetes és nagyon céltudatos embernek ismernek téged, aki pontosan tudja, hogyan valósíthatja meg az ötleteit a fizikai világban, hogyan haladhat a leghatékonyabban a számára rendelt úton. Szerinted kétféle látásmód létezik, az egyik a hamis, a másik pedig az egyéni, a szubjektív. Természetesen utóbbit követed és képviseled. Szívesen versenyzel, és az is biztos, hogy a nyerők közé tartozol.

Ezt fedi fel az 5. fa:

Bámulatosan empátikus és rendkívül mélyen érző típus vagy. Nagyon könnyen át tudod érezni mások helyzetét, problémáját, képes vagy egyaránt osztozni örömeikben és bánatukban is. Éppen ezen okból nagyon erősen hatnak rád mások érzelmei. Könnyen befolyásolnak téged a körülötted élők, hiszen inkább csak akkor vagy boldog, amikor őket is annak látod. Gyűlölöd a vitákat, a konfliktusokat, a félreértéseket. Inkább engedményeket teszel akár a saját rovásodra is, csak elkerülhesd a veszekedéseket, az összetűzéseket.

Dolgozatírás? Jaj!

Ülsz, rágod a ceruzádat, miközben pillangók repkednek a hasadban, amikor a tanárod elkezd osztani a dolgozatkérdéseket? Természetes, hogy kicsit izgulsz a dolgozatok előtt. Gyakran éppen egy kis adrenalin segít abban, hogy jól sikerüljön a feladat. De sajnos a túlzásba vitt stressz sokat is ronthat az eredményeiden. Ajánlunk pár tippet, ezeket mindenféle dolgozatnál hasznosíthatod:

– Aludj eleget a dolgozat előtti éjszakán! Ha fáradt vagy, természetes, hogy az agyad nem fog úgy működni, mintha kipihent lennél.

– Figyeld a tanár minden utasítására! Amikor kiosztja a dolgozatokat, mindenképpen

hallgasd végig, kérdezd meg, amit nem értesz.

– Olvasd végig a tesztet! Ott hever előtted a papír, nézd végig az összes feladatot, hogy tudd, mire számíthatsz, mi mennyi ideig fog tartani. Ez sokat segít, és ha mégsem értesz valamit, még mindig kérdezhetsz.

– Koncentrálj arra, amit tudsz! Ha valamilyen kérdésre nem tudod a feleletet, ne töprengj rajta sokat, térj át egy olyanra, amit meg tudsz oldani. Amikor már végeztél, visszatérhetsz a számodra nehéz kérdéshez. Ha nem vagy biztos a válaszbán, akkor is írd oda, hiszen még így is több esély van arra, hogy jó, mintha válasz nélkül hagynád.

– Nyugalom! Ha nagyon ideges vagy, tarts egy miniszünetet, gondold át az egész anyagot, tegyél kicsit rendet magadban. Ha valami épp nem jut az eszedbe, ne idegeskedj, ha megfelelően koncentrálsz, előbb vagy utóbb be fog ugrani. Ráadásul idegesen sokkal nehezebben fog eszedbe jutni, ezért tartsd magad előtt a jelszót: NYUGI!

– Már készen vagy? Így több időd van át nézni a dolgozatodat, akár többször is. Ha már csak pár perc van az órából, és még mindig írsz, ne ess kétségbe! Azzal néha több idő megy el, mint amennyit a dolgozatra tudnál fordítani. Használd ki az idődet, és legyél okos!

Győzd le a lustaságot!

Lustának érzed magad, vagy mások vádolnak ezzel? Néhány egyszerű tipp segít változtatni a helyzeten...

Ne nyomd le reggel az ébresztőóra gombját!

Valld be: te is le szoktad nyomni a „szundi” gombot a telefonodon/ébresztőórán, miután az először a füledbe süvít a hajnal hírért. Ne tedd: több kutatás is akad arra vonatkozóan, hogy még fáradtabb leszel, ha visszafekszel szunyálni, inkább azonnal ugorj ki az ágyból. Sőt, a legjobb, ha igyekszel felkelni ébresztőóra nélkül... Képzeld el az időpontot elalvás előtt az ágyban, és figyelj meg, felébredsz-e magadtól.

Szánj időt az apróságokra!

Sokan ott rontják el a dolgot, hogy rögtön nagy célt tűznek ki maguk elé: például kitűnő bizonyítványt akarnak a közepes eredményeikből. Nos, ez egyik napról a másikra nem fog menni, ezért haladj inkább lépésről lépésre. Először csak tegyél rendet az asztalodon, selejtez ki a szükségtelenné vált füzeteket és jegyzeteket, a lényegi munka utána jóval könnyebb és kényelmesebb lesz.

Készíts listát a tennivalóidról!

Amikor sok dolgod van, a legjobb, ha listát készítesz mindarról, amit épp tenned kell: segíteni fog, hogy forró nyomon maradj. Ráadásul

szul fantasztikus érzés, amikor egy-egy pontot teljesítetted, és kipipálhatod az adott tevékenységet a listán.

Mozogj minél többet, lehetőleg a természetben!

Mindenkinek vannak olyan napjai, amikor nem szívesen mozdul ki. Ha azonban napok és hetek telnek el úgy, hogy nem töltesz aktív időt kint a szabadban, észre fogod venni, mennyivel punnyadtabb, fáradtabb és igen, lustább vagy.

Iktasd ki a Facebookot!

A lusta pillanatok első számú támogatója a Facebook. Végzed a dolgodat, de azért néha odakattintasz, ugye? Hát ha történt valami, ami öt perce még nem... nos, tévedsz. Semmi sem történik, s ha igen, attól is jobb távol tartani magadat, ha épp dolgozol. Hidd el, Facebook nélkül sokkal gyorsabban fogsz haladni.

Még egy kicsi, és itt a tavasz!

A hideg és a fűtés száraz levegője iszonyatos megpróbáltatásoknak teszik ki a bőrünket. Tippjeink segítségével sugárzó bőrről várhatod a tavaszt.

Puha és szép ajkak

Ki ne mozdulj otthonról ajakápoló nélkül! Tested eme gyengéd pontjának ugyanis nincsenek faggyúmirigyei, és nagyon érzékeny a hidegre. Tipp: hetente egyszer puha fogkefével gyengéden dörzsöld át ajkadat, majd vigyél fel rá vastagon mézet vagy ajakbalzsamot!

Tengeri sós peeling

A tengeri sós peeling megszabadít bennünket a lábfejen, a lábujjakon és a sarkon lévő bőrkeményedésektől. Három evőkanál sót keverj össze kevés tejjel sűrű masszává. A lábfejet öt percig áztasd meleg vízben, aztán dörzsöld be a masszával.

Meleg jótétemény

Mi lehet jobb annál, mint egy hideg estén egyszerűen lemosni magadról a fürdőkádban a stresszt és a bosszúságot? Tegyél a nem túl forró fürdővízbe ápoló fürdőolajat (el is hagyható, vagy pótolható például kamillateával), majd fürdés után csak gyengéden szárítsd meg a törülközővel. Így megmarad az altalmat adó olajréteg.

Serkentő hatás

Van masszázskéfé? Ha nincs, nem árt, ha beszerez egyet. Dörzsöld át vele magad, mindig a szíved felé. Életerőt ad, serkenti a vérkeringést, és gyönyörű rózsássá varázsolja a bőrt.

Ha kíváncsi vagy rá, miért fáj az oldalad futás közben, miért fáj annyira, ha papírral megvágod a kezéd, vagy miért korog a gyomrod, akkor van egy jó hírünk. Tudjuk a választ!

Miért fáj annyira, ha megvágjuk magunkat papírral?

A legfőbb oka, hogy általában ezek a balesetek az ujjunkon, ujjbegyünkön történnek. A kezünk jóval több idegrostot tartalmaz, sokkal kisebb felületen, mint testünk többi része. Így ha itt ér minket baleset, sokkal fájdalmasabbnak érezzük. Miért rosszabb mégis, ha papírral vágjuk meg magunkat? Az élek tompasága és hajlékonysága jóval több mikroszkopikus sérülést, kárt okoz, ahogy átszakítja a húsunk felszínét. A sok érzékeny ideg pedig, ami a felszínhez közel helyezkedik el, megsokszorozza a fájdalomérzetet. Jóval tovább érezzük, mivel általában kevés vérzéssel, vagy akár semennyivel sem jár, így a seb nyitva marad a rengeteg irritáló inger számára.

Miért viszket a szúnyogcsípés?

Amikor a nőstény szúnyogok átszúrják a bőrünket a szívókájukkal, hogy vérünkben ihassanak, a nyálukat is szervezetünkbe juttatják, amely ahhoz szükséges, hogy gyorsabban

Tényleg, miért?

kortyoljanak. Ha megzavarjuk őket, vagy tele lesznek, és maguktól elszállnak, hátrahagyják a testnedvüket. Az immunrendszerünk pedig működésbe lép. Az idegen anyagra reagálva hisztamin termelésébe kezd. Ez elindít egy gyulladást okozó válaszreakciót. Végül a hisztamin megduzzasztja a véredényeket a csípés közelében, ezáltal létrehozva egy rózsaszínes, viszkető púpot. Minél többet vakarjuk, annál nehezebb lesz a gyógyulási folyamat.

Miért korog a gyomrunk, ha éhesek vagyunk?

Az emésztőrendszerünk egy hosszú cső. Ez az alagút tele van izmokkal, melyek feladata az, hogy a megevett ételeket eljuttassák a megfelelő helyekre. Az izmok mozgása hasonló a szívverésünkhöz. Hullámmozgást végezve tornáznak át mindent emésztőrendszerünk egyes pontjain, és éppen ez a különös, ritmikus hullámváros eredményezi hasunk morgását. Mégis miért korog jobban, mikor éhesek vagyunk? A válasz egyszerű. Képzeld el, hogy hasunk egy nagy, melegvizes palack! Minél több folyadék van benne, annál kevesebb hangot ad ki. Amint ürülni kezd, úgy lesz egyre zajosabb is a

billegtetés következtében. A hasunk ugyanígy működik.

Mitől fáj az oldalunk futás közben?

A rekeszizmot és az azt tartó szalagokat erő különböző erős behatás miatt. A megfeszült szalagok görcsöket okoznak az oldalunkban. Amikor lélegzetet veszünk, a rekeszizmunk összehúzódik, amikor kifújuk, ellazul. Gondoljunk csak bele, mi történik intenzív futás közben! Fel-le rugózunk, és légzésünket a lábunk mozgásához igazítjuk. Ez elég nagy megterhelésnek teszi ki a rekeszizmot, valamint egyéb más szerveket rögzítő szalagjainkat. Az idő előrehaladtával ez fájdalmat, görcsöket okozhat.

Miket látunk, amikor megdörzsöljük a szemünket?

A dolgok, amiket ekkor észlelünk, a foszfének nevet viselik, ami ideiglenes fényességet jelent a látómezőben. Minél erősebben dörzsöljük vagy szorítjuk össze szemünket, annál több ilyen jelenséget látunk. A kifejtett nyomás hatással van a retina sejtjeire, és azt az információt küldi az agynak, hogy fényeket látunk.

Nőnapig elkészülhet

Lopótök-ötletek

A nőnap alkalmából lepd meg a körülötted élőket színes, vidámságot sugárzó ajándékokkal. A lopótökből (vagy más kiszáradt tökből, formából) készült vidám, bohókás csibék, tyúkok vicces, élénk színfoltjai lesznek a megajándékozott otthonának, vagy díszíthetik a munkahelyén az asztalt. Ezeket a színes kis figurákat ajándékozhatod kislányoknak, nagy-

lánynak, de fiatal nőknek, idősebb asszonyoknak egyaránt. Biztos lehetsz benne, hogy a csibék, tyúkok örömet, mosolyt hoznak!

Süthető gyurmamedál

Készíts süthető gyurmából aranyos, színes medált nőnapra, vagy anyák napjára a téged körülvevő, számodra kedves nő családtagjaidnak!

A süthető gyurmában éppen az a jó, hogy nem tudsz két egyforma dolgot készíteni belőle, de szinte minden forma és kombináció szép, érdekes. Művész lehetsz anélkül, hogy megerőltetnéd magad. Persze a képeken látható darabokat olyan emberek készítették, akik sok-sok munkát adnak ki a kezük alól, így a gyakorlatuk nagyobb, esetleg ebből élnek, de az ötletek nagyon jók, és magunk is megpróbálkozhatunk hasonlókkal.

Készíthetünk kis kígyókat, és ezeket egymáshoz tapaszthatjuk, vagy éppen apró gyurmagombócokból egy gyurma alapra kis virágokat rakhatunk ki. Lehet, hogy nem lesz olyan precíz, mint a képen látható darabok, de ha szép színekkel dolgozunk, és a kisütött gyurmát lakkal lekenjük, akkor igenis szép ajándék ékszereket készíthetünk. (ajandekkatologus.hu)

REJTVÉNY

Keresztrejtvény

Mai rejtvényünkben Szűcs Imre Február című versének két sorát kell megtalálnotok.

Vízszintes sorok: 1. A versidézet első sora (folytatás a függőleges 9-ben), 10. Tengeri rák, 11. Félvezető kijelentés, 12. Állatlakás, 13. Ipari növény, 14. Kugli, 15. Házórzó, 16. Németh Mátyás, 17. A -ra párja, 18. A mai napra, 20. Tiltószó, 21. Erődítmény, 23. Besiet egyneműi, 24. Az összes, 26. Német személyes névmás, 27. Közelre mutató szó, 28. Látogató, 30. Nagyon öreg, 31. Van ereje hozzá.

Függőleges sorok: 1. Több nap, mint..., 2. Kiejtett betű, 3. Illosztos gyümölcs (cserjén terem), 4. Kitüntetés, 5. Hangtalan liba! 6. Pesti egyetem, 7. G. Ö. E., 8. Fék betűi keverve, 10. A versidézet második sora (folytatás a vízszintes 33-ban), 17. Rendszerető, 19. Részvénytársaság röviden, 20. Belgrádi hetilap, 22. Juttat, népiesen, 24. Szabadít, 25. Északi ellentéte, 28. Évi betűi keverve, 29. Gabona páratlan betűi, 30. 995 Rómában, 32. Írás egyneműi.

	1	2	3	4	NY	5	6	7	8	9	NY
10						11					
12			13			14					
15			16			17					
18		19			20			21	22		
23			24		25			26			
27			28		29						
		30			31				32		
33	D										

Betűrejtvények

1	SZ MI	2	S KA O	3	D PA	4	K DR E
---	----------	---	-----------	---	------	---	-----------

Skandináv rejtvény (6.)

Hogyan teszünk eleget a tananyag kihívásainak az iskolában?

Rejtvényünk megfejtésében megtalálod a választ!

	KÖMÖVES ...		A MEZŐRE HAJTJA AZ ÁLLATOKAT	EZ IS NÉVELŐ	ABLAK-GYURMA		A GYÜMÖLCS-BEN SOK VAN (ÉK. F.)		MÁJ BETŰI	SÓLYOM-FÉLE MADÁR	FORMAI	SVÉD-ORSZÁG	
	MÁLTA						TIZENÉVES		ÜTNI KEZD				
													Z
	TÖRVÉNYES								MESSZIRE			ÉSZAK	
	KÉMIA								KELET			HANGTALAN NÓTA	
							BETEG, NÉMETÜL						
							EUROPÁI HATÁRFOLYÓ						
NŐI NÉV		NAGYSZERŐ	MÁTÉ ERZSI		TOMI BETŰI				TEKE BETŰI				
		54	VAN HOZZÁ BÁTORSÁGA		2				A HÖLGY PÁRJA (ÉK. H.)				
ELCSENI					EGY		DUNDI					THAIFÖLD	
							FORDÍTVA NYUGAT					501	
KIHÚZZA A TÖBÖL					FÖVETLEN							DÉL	
KIPOROL					TILTÓSZÓ							SZOLMIZÁCIÓS HANG	ÁLLÓVÍZ
			EZ		NORD		NUMERO		NŐI NÉV				
			EME		50		NITROGÉN		SUGÁR				
NÉVELŐ		SIVÁR					OLASZ FOLYÓ					RÉGI	

Az éltető vér

A vércsoportok közötti különbségekre elsősorban vérátömlesztés esetén figyelünk fel. Legtöbbünk életében erre szerencsére soha nem kerül sor. Az utóbbi években aztán arra is felfigyeltek a kutatók, hogy jellemünket és táplálkozási szokásainkat is befolyásolja a vércsoportunk. Bizonyára még sok mindent nem tudnak a vérről a tudósok sem.

Például te tudod-e, milyen vércsoportok léteznek? Íme!

Ősi típus – 0 vércsoport

A közép-európaiak 40 százaléka ebbe a típusba tartozik. Körülbelül 40 ezer évvel ezelőtt a cromagnoni ősember megjelenésével az emberi faj a tápláléklánc csúcsára került. Ekkor még az egyik legfontosabb energiaforrás a fehérje – a hús – volt, így a 0-ás típusra jellemző emésztőrendszer is ekkor alakulhatott ki. A nullás vércsoportúak ma is sok gyomorsavval rendelkeznek, így kiválóan tudják hasznosítani a húsféléket, ugyanakkor nehezen dolgozzák fel a búzalisztet, mert olyan anyagokat tartalmaz, amelyek zavarják az emésztést és a tökéletes tápanyag-felszívódást.

Agrár típus – A vércsoport

A leggyakoribb Közép-Európában 45 százalékos előfordulási arányával. Ez a vércsoport feltehetően az első vándorló népekre volt jellemző, és i.e. 25 000 és 15 000 között alakulhatott ki, először valahol Ázsiában vagy a Közép-Keleten. Kifejlődése a megváltozott környezeti tényezőkkel magyarázható. Az A vércsoport a nullásnál alkalmasabbnak mutatkozott a fertőzések leküzdésére. Az emésztőrendszer elsősorban növényi fehérjékkel (zöldséggel, gabonával) való táplálkozásra rendezkedett be. A folyók, tavak, tengerek sok hallal, valamint a tenger gyümölcseivel látták el őseinket.

Kiegyensúlyozott típus – B vércsoport

A közép-európaiak 10 százaléka tartozik ide. Az éghajlati viszonyok megváltozásának tudható be a B vércsoport kialakulása valamikor i. e. 15 000 és 10 000 között, a Himalája magas hegyei

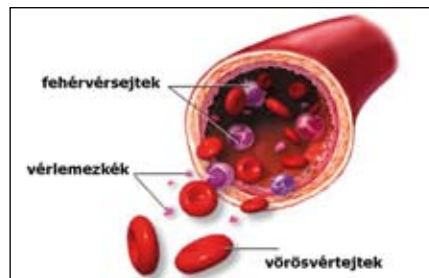
környékén, a mai Pakisztán és India területén. Az emberek akkoriban földműves közösségekbe tömörültek. Nemcsak húst és tejtermékeket fogyasztottak, hanem minden ehetőt, amit a természet kínált számukra. Így e vércsoport képviselőit ma leginkább úgy jellemezhetnénk, hogy „mindenevők”.

Modern típus – AB vércsoport

Az AB a legújabb vércsoport, s éppen ezért nagyon ritka, a népesség kevesebb, mint 5%-ban fordul elő. A kaukázusi A és a mongol B típus „összeolvadásának” eredménye. A létezésére utaló első jelek csupán 1000–1500 évesek. Az ezzel a vércsoporttal rendelkezők az A és a B típus jellegzetességeit is magukban hordozzák. Ez általában érzékeny immun- és emésztési rendszerrel jár együtt.

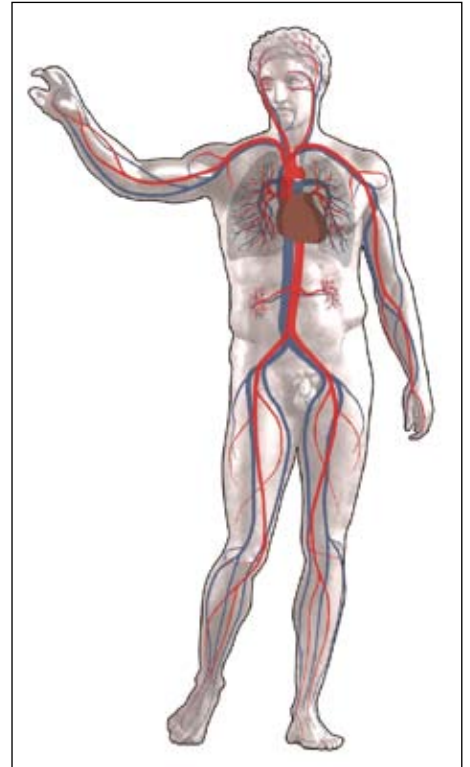
Érdekes, hogy Hippokratész már i. e. 400-ban négy alapvető, a testfolyadékokhoz kapcsolódó személyiségtypusról írt. Szerinte karakterünket a fekete és sárga epe, a vér és a nyálka határozza meg. A vércsoport és a vérmeрсéklet között az utóbbi idők kutatásai szerint is szoros összefüggés van.

A tapasztalatok szerint az A vércsoportúak befelé forduló, érzékenyek. A B-sek praktikusak, realisták, jó szervezők, nekik van legnagyobb esélyük a hatalomra, s mivel magabiztosak, jó vezetők lehetnek. A 0-vércsoportúak nagyon nyitottak, társasági emberek. Az AB vércsoportba tartozók jellegzetességeit nehezebb meghatározni, hiszen kettős hatás alatt állnak. Hogy melyik kerekedik felül, az sokszor a környezettől függ.

Mi folyik az ereinkben?

Az viszont biztos, hogy a vér erekben folyik, a szívtől a test irányába artériákban (verőerek), a szív felé pedig vénákban (gyűjtőerek). Egy felnőtt embernek átlagosan 5 liter vére van, ebből megközelítőleg 0,5 liter tartalék, amely szükség esetén mobilizálódik. Ez a vérraktár a következő szervek táglalt vénáiban található: máj (200–300 ml), lép, az egyéb hasi szervektől (főként a belektől) eredő vénák, bőr alatti vénás fonatok... Tehát egy egészséges ember szervezete fél liter vér elvesztését tudja azonnal pótolni anélkül, hogy szövetkárosodás lépne fel. Emiatt van, hogy a véradóktól 0,45 liter vért (+ néhány millilitert laborvizsgálatokhoz) vesznek le egy alkalommal. Az elhasznált tartalékvért a szervezet néhány nap alatt pótolja.

Vérkeringés az emberi szervezetben: a piros az oxigéndús vér, a kék pedig az oxigénszegény vér útját mutatja

Kitől kaphatunk, kinek adhatunk vért?

Kezdjük azzal, hogy gyerekek nem adhatnak vért. Véradásra 18 és 65 év közötti, legalább 50 kg testsúlyú egészséges felnőttek jelentkezhetnek. Férfiak akár 5-ször, nők maximum 4-szer adhatnak vért évente.

	adhat	kaphat
AB	AB	mind
A	AB, A	A, 0
B	AB, B	B, 0
0	mind	0

Kik ismerték fel?

A vércsoportokat 1900-ban fedezte fel **Karl Landsteiner** osztrák orvos, aki rájött, hogy a vörösvérsejtek nem mindenkinél tapadnak össze.

Jóval később **Philip Levine** amerikai tudós állapította meg, hogy nem elég három csoportra elkülöníteni a vörösvérsejtek típusait (A, B, 0), hanem figyelni kell az Rh faktort is, így a tudós tovább bontotta a csoportokat Rh pozitívra és negatívra. Így alakultak ki a ma is ismert vércsoportok.

Fizikaórán

A tanárnő felszólítja Pistikét:
 – Ki volt az a híres angol fizikus, aki megal-
 kotta a mechanika három törvényét?
 Pistike gyötri az agyát, de nem jut semmire.
 – Nemtom! – mondja ki végül.
 Mire a tanárnő:
 – Nagyon jó, Pistike! Csak a kiejtésen kell
 még egy kicsit javítani.

Nyelvtudás

Két micis beszélget:
 – Te tudsz angolul?
 – Tudok.
 – Akkor mondj valamit.
 – Kakas.
 – Ez magyarul van.
 – Igen, lefordítottam neked.

Hogy hívják

– Hogy hívják a fél fülére süket manót?
 – ?
 – Monó.

Nem lehet

– A tanító néni ma panaszkodott rád, fiam!
 – Az nem lehet, anya, ma nem is voltam is-
 kolában.

Nagytakarítás

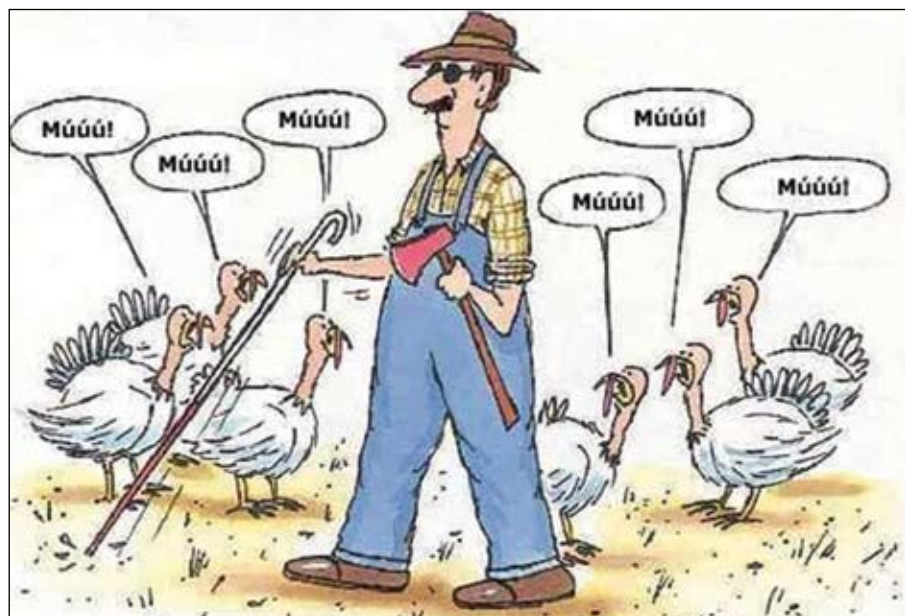
Pistikénél nagytakarítás van. A szobából ha-
 ltalmas robaj hallatszik, majd Pistike hangja:
 – Anyu! Feldöntöttem a létrát!
 – Jaj lesz neked, ha apád megtudja!
 – Már tudja. Itt lóg a csilláron...

Hogy is volt?

Lili tűnődve nézi pár napos ikertestvérkéit.
 Azután a következő kérdéssel fordul anyjához:
 – Anyu, amikor én ilyen kicsi voltam, én is
 dupla voltam?

Szórakoztatja

– Miért görgeted az udvaron körbe-körbe azt
 a szemetesekannát? – kérdi a mama Dezsőkét.
 – Szórakoztatom Ödönkét – válaszol a fiú.
 – Hol van Ödönke?
 – Benne!

A nyelvtudás nemcsak hasznos, hanem életmentő is lehet!

A zsiráf és a dinoszaurusz

Biztos...

A bíró megkérdezi a vádlottat:
 – Volt már büntetve?
 – Az utolsó tíz évben nem.
 – Egészen biztos ez?
 – Hát persze, bíró úr! Hisz az utolsó tíz évet
 börtönben töltöttem!

Szeretettel nagyinak

Bandika felköszönti a nagyanyját születés-
 napja alkalmából. A kezében hatalmas virág-
 csokor.
 – Nem kellett volna, Bandika, hiszen tele van
 a kert virággal!
 – Csak volt, nagy!

Ő javítana...

– Fiam, mikor javítod ki az egyest matema-
 tikából?
 – Nem tudom, apa. A tanárnő sosem adja ki
 a naplót a kezéből.

Piros és fekete

Pistike hazaér az iskolából. Az anyukája kér-
 dezi tőle:
 – Mit kaptál a suliban?
 – Egy piros pontot és egy feketét.

– Tessék, itt van 100 dinár.

Pisti később találkozik az apjával, aki szintén
 megkérdezi tőle:

– Mi volt az iskolában?
 – Kaptam egy piros és egy fekete pontot.
 – Tessék, itt van 50 dinár.

Pisti találkozik a nagyival is.

– Kisunokám, mit kaptál ma az iskolában?
 – Egy piros és egy fekete pontot.
 – Miért kaptál fekete pontot?
 – Mert beírtam egy pirost.

Hangya

– Képzeld, anya, ekkora nagy hangyát lát-
 tunk a nagyapával!
 – És mit csináltak vele?
 – A papa szórt rá valamilyen port.
 – De hiszen attól elpusztul!
 – Dehogy! Csak nem lesz annyira szorgal-
 mas.

Két jedi

Két jedi eltéved a sivatagban. Az egyik meg-
 szólal:

– Velem van az erő.

Mire a másik:

– Velem meg a kulacs...

Mázli

Az iskolában közmondásokkal foglalkoznak
 a gyerekek. Megkérdezi a tanár, mit is jelent az,
 hogy: Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja.
 Béla felemeli a kezét:

– Létezik olyan is, tanár úr kérem, hogy nem
 zörög a haraszt, mégis fújja a szél. És akkor ez
 a pletyka.

A tanár megdicséri Bélát. Erre Pistinek is
 eszébe jut valami:

– Olyan is előfordulhat, tanár úr, hogy zörög
 a haraszt, mégsem fújja a szél.

– S az akkor mi?

– Az a mázli!

Együttérző gyerek

Pistike látja, hogy a nagypapája fájós lábát
 pihentetve szundikál a fotelban. Odamegy hoz-
 zá, és megkérdezi:

– Mondd, papa, ha elalszik a lábad, a tyúk-
 szemed is becsukódik?

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Ráncba szed

A köznyelvben megfigyelmez, megrendszabályoz jelentésben él ez a szólás, némely nyelvjárásban azonban megver, megfenyít értelemben is használják. A szólás eredetére ez a régi, a 19. század közepén feljegyzett teljesebb alakja derít fényt: Ráncba szedni a gatyát: szigorúan fogni valakit.

Abban az időben, amikor a cseléd- és pásztorféle ember még télen-nyáron gatyában járt, és nadrágot egyáltalán nem viselt, de még újabban is, ott, ahol a bő gatyá megmaradt a parasztemberek nyári viseletének, a kemény házivászonból készült lábravalónak egyenletes ráncokba szedése alapos hozzáértést, erőt és ügyességet kívánó foglalatosság. A gatyába ugyanis nem belevasalják a ráncokat, hanem pusztán kézi erővel úgy rögzítik a hajtásokat, hogy azok vasalás nélkül is éppúgy benne maradnak a fehérneműben egészen a következő mosásig, mintha valami modernebb eljárással tették volna berakottá. Néhol, például Bereg megyében még széles, lapos, tűszerű eszközt, ún. gatyaszedő fát is használnak a gatyá beráncolásához. Míg a két szarát egyenletes ráncokba hajtogatják, a kemény vásznat erős kézzel kell fogni, hogy vissza ne ugorjanak a hajtások. A gatyá ráncba szedésének ez az eljárása azért válthatott a féktelenkedő emberi indulatok megrendszabályozásának a jelképévé, mert e művelet során is keményen kézben kell tartani az anyagot.

SI mértékegységrendszer

Fizika: A Mértékegységek Nemzetközi Rendszere, röviden SI. Ez egy modern, nemzetközileg elfogadott mértékegységrendszer, amely néhány kiválasztott mértékegységen, illetve a tíz hatványain alapul. Az SI rendszer lényege, hogy minden más fizikai mennyiség levezethető néhány alap-mértékegységből.

Az SI mértékegységrendszer Európában használatos, az Egyesült Államokban mást használnak, így például nem hivatalos mértékegység a méter. A jelenleg használt SI mértékegységrendszert a 11. Általános Súly- és Mértékügyi Konferencia fogadta el 1960-ban. Az SI előtt volt az MKSA-rendszer. (M = méter, K = kilogramm, S = szekundum, másodperc, A = Amper)

A SI rövidítés francia eredetű: Système International d'Unités, vagyis a jelentése: Mértékegységek Nemzetközi Rendszere.

A <http://atvalto.hu/> honlapon számos téren válthatóak az értékek: a tömeg, a hosszúság, a terület, az idő, a nyomástól kezdődően a cipőméreten át egészen az állampapírhozámokig. Nagyon hasznos!

SI alapegységek			
név	jel	mennyiség	mennyiség jele
méter	m	hossz	l (kis L)
kilogramm*	kg	tömeg	m
másodperc	s	idő	t
amper	A	elektromos áramerősség	I (nagy i)
kelvin	K	abszolút hőmérséklet	T
mól	mol	anyag-mennyiség	n
kandela	cd	fényerősség	Iv

ÉS MOST GONDOLKOZZUNK!

A sziklamászó

Egy 40 méter magas függőleges sziklafal tetejéről egy hegymászó le szeretne jutni. Semmije sincs, csak egy 30 méter hosszú kötele és egy bicskája. A sziklafal felénél, azaz 20 méteres magasságban van egy kiszögellés, ahol megállhat. A sziklafal tetején vagy a kiszögellésnél odakötheti a kötele végét, de azt rángatással távolról kioldani nem tudja. Ugrani nem ugorhat. Hogyan tud lejutni?

(Magyarítás: A hegymászó egy 10 és 20 méteres darabokra vágja a 30 méteres kötelét. A 10 méteres darabot odaköti a szikla tetejéhez, és a másik végére csinal egy pici hurkot, amellyen keresztül átdugja a másik kötéldarabot úgy, hogy méter főgöngyön le a hurok mindkét oldalán. Ezután leereszkedik a 10 méteres kötélen a hurokig, majd a dupla kötélen leereszkedik a peremig, ahol a 20 méteres kötéldarabot le tudja húzni. Végül a peremről leereszkedik a 20 méteres kötéllal.)

OTTHON IS KÍSÉRLETEZHETSZ!

Légpárnás CD-jármű

Amire szükséged lesz: régi CD, sportpalackkupak, lufi, ragasztópisztoly

A kupakot a ragasszuk a CD közepére. Száradás után fújunk fel egy lufit, majd húzzuk a kupakra, melyet ilyenkor még lezárunk. A kupak felhúzásával indul a jármű: a levegő kicsit megemeli a CD-t és úgy siklik, mint egy légpárnás jármű. A lufiból kiáramló levegő segítségével csökkenthető a súrlódás. (<http://anapfenyillata.cafeblog.hu>)

Melyik a kakukktojás?

a) veréb
golya
fecske

b) vaj
túró
margarin

c) dió
szilva
mogoró

d) Egri csillagok
A Legyek Ura
Pál utcai fiúk

e) Nagybecskerek
Pancsova
Gombos
(Megoldás: veréb, margarín, szilva, A Legyek Ura, Gombos – meggyarazd meg, miéti!)

Próbáld helyesen végigmondani!

Heves Ferenc:
Bolondos dolog

Otthonom Kondoros, Porondon dolgozom: korongot dobok, s olykor dobolok. Csoportot toborzok, sokszor bolyongok. Most Dorongon volt dolgom, hol koros rokonom Zsoldos Kolos boltos kosztolt. Kosztom rossz volt, gyomrom korgott s korcs komondorom, Lompos, nyolc fontot fogyott. Kondoros lombos, Dorog dombos, homokos, kormos, homlokos poros, orrom ott folyton lobos volt. Otthon jobb! Ott bor csorog, Dorogon bor s korom gomolyog, gonosz rokonom folyton dohog. Komor sors!

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Idei 4. számunk nyereménykérdése sokak kedvencének bizonyult, ráadásul bőven volt idő a válaszolásra. Így a szokásosnál több válasz érkezett szerkesztőségünkbe. Ebből is látszik, hogy szívetekbe zártatok a szimpatikusnak mondható Ferdinándot, aki nem olyan bika, mint a többi. Legalábbis a világszerte sikerrel vetített új animációs film tanúsága szerint.

Mi dolga a világon egy bikának? Viadalokon való részvétel. És mire vágyik minden igazi bika? Természetesen arra, hogy végre a stadion közepén állhasson, a fűrészpont kapargathassa, és megmutathassa, hogy ő az igazi, a legyőzhetetlen bajnok. Kivéve *Ferdinándot!* Ő bizony *másmilyen* bika, de erről már – biztosan vagyunk – sokan meggyőződtek.

A szerencsés nyertes a **bácsfektehegyi Nádi Balázs, a Nikola Đurković iskola harmadikos**a. Nyereményét a jövő hónap elején postázzuk.

Újabb feladványunk a mellékelt fotóhoz kapcsolódik, amivel az állatvilágba evezünk. Tudjátok-e, mely kígyófajtát tartják kezükben a felvételen látható emberek? Egy biztos: nem a leghosszabb, de a világ legnagyobb tömegű kígyófajtáját. Ha tudod a nevét, ne teketóriázz, hanem küldd be válaszd. Eláruljuk, hogy egy kifejezett példány akár 250 kg-os is lehet. Élete során 7–10 méterre is megnőhet. Elterjedési területe Dél-Amerika. Emlősökkel és vízi madarakkal táplálkozik.

Egy pontos választ adó olvasónk ezúttal is jutalomban részesül. A választ küldjétek el mielőbb címünkre, legkésőbb **2018. március 7-éig!** Levélcímünk változatlan: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad, e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Kérjük, a nevek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímet is. Köszönjük!

Megrendelhető a Tigrislélek

Lapunk új kiadványa, a Tigrislélek című novellaantológia lapunk megjelenésének 70. évfordulója alkalmából készült, és a vajdasági magyar kispróza világába nyújt betekintést. Azok figyelmébe ajánljuk ezúttal is, akik egy tetszetős, igényes kiadvány által az irodalom sajátos berkeiben szeretnének elmélyülni, akik prózamondó versenyre keresnek megfelelő szöveget, vagy egyszerűen csak olvasni szeretnének. Kötetünk a tankönyvpótló kategóriában elnyerte a 2017. évi Vajdasági Szép Magyar Könyv díjat.

A Magyar Szó Kft. és a Forum Könyvkiadó közös kiadványa, a mintegy kétszáz oldalas Tigrislélek 400 dináros áron (plusz

postaköltség) megrendelhető lapterjesztőnkél a 021/557-304-es, vagy a 021/557-244-es telefonszámon, és a plasman@magyarszo.rs e-mail-címen.

Szólj, síp, szólj! – harmincharmadszor

A Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének népzenei szakosztálya és az Újvidéki Rádió harmincharmadik alkalommal hirdeti meg az általános iskolások népzenei vetélkedőjét. A jelentkezők különböző kategóriákban és korcsoportokban versenyezhetnek. Három-öt perces műsorral léphetnek föl, a csoportok létszáma nem haladhatja meg a tizenötöt. A táncmuzika zenei mintájára alakult együtteseknél az átlagéletkor számít. A vetélkedőről készült hangfelvétel az Újvidéki Rádió különböző műsoraiban bemutatja. A vetélkedőt **2018. április 21-én** tartjuk az Újvidéki Rádióban.

Jelentkezési határidő: 2018. március 10.

A benevezéseket a következő e-mail címre várják: szabogabriella848@gmail.com, vagy postai úton az Újvidéki Rádió, Ignjat

Pavlas u. 3., 21 000 Novi Sad címre. A borítékra írják rá: 33. Szólj, síp, szólj! A jelentkezési lapon kérjük feltüntetni a következőket: név, lakcím, telefon, település irányítószámmal, iskola vagy művelődési egyesület neve, osztály, a felkészítő neve, az összeállítás címe, táji meghatározása és időtartama, énekes vagy hangszeres kategória, hangszerek, csoportok esetén a tagok száma.

Bővebb tájékoztatás a 064/81-95-216-os mobiltelefonon kapható (Szabó Gabriella).

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság
Autonóm
Tartomány

Magyar
Nemzeti
Tanács

Vajdasági magyar
gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter** ■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Farkas Ilona, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs